kılavuzumuz bilimsel sosyalizm, silahımız partimizdir

çark başak

türkiye işçi partisi merkez yayın organı

yıl:1 sayı:11 16 temmuz 1976 cuma 250 kuruş

1961.1971

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ

Behice BORAN
Genel Başkan

Türkiye toplumunun en hareketli bir döneminde on yılı aşkın bir sürece aynı derecede hareketli bir yaşam geçirmiş Türkiye İşçi Partisini bir kaç sayfanın sınırları içinde inceleyip değerlendirmek mümkün değildir. Yer sınırlaması olmasa bile, Partinin tarihi ancak bilimsel metodla yapılacak araştırma ve incelemeler sonucu ortaya çıkarılabilir. Daha yaşamı sırasında, 1960 ların son yıllarına doğru Türkiye İşçi Partisi Fransa'da Duverger'nin denetiminde yapılan bir devlet doktorası ve Almanya'da bir üniversite doktorası tezine konu olmuştur. Hiç kuşkusuz bundan sonra da siyasal tarihçiler 1961 - 1971 Türkiye İşçi Partisi üzerinde önemle duracaklardır.

Biz burada, 1961 - 1971 Türkiye İşçi Partisi'ne ilişkin olarak ortaya çıkmış, tartışmalara, eleştirilere yol açmış sorunları ele alarak Parti'nin durumunu ana çizgileriyle açıklamaya çalışacağız. Bunlardan birincisi, TİP, işçi sınıfının partisi niteliğinde miydi, değil mi sorusudur. Türkiye İşçi Partisi'ne karşı tavır alanlar onu küçük burjuva partisi olmakla suçlayagelmişlerdir. İkincisi, TİP'in sınıfsal içeriği ve buna bağlı olarak politik çizgisinin niteliği sorunuydu. Verilen ideolojik mücadele 1961 - 1971 yıllarının sonlarına doğru «Milli Demokratik Devrim», «Sosyalist Devrim» sorunu biçimine büründüyse de aslında tartışma ve mücadele Parti'nin işçi sınıfı hareketi niteliği ve işçi sınıfı öncülüğü sorunu üzerindeydi.

Bu konuları açıklamaya girişmeden önce yanlış yargılara, gereksiz tartışmalara yol açan iki noktayı belirtmek, daha doğrusu hatırlatmak yararlı olur Birincisi sorulara cevap ararken ele alınan konulara durağan (statik) açıdan bakmamaktır. Bir parti, hatta her hangi bir örgüt, bir defada oluşup son biçimini alan bir olgu değildir. Yaşayan, canlı bir varlıktır, zaman içinde değişme ve gelişme veya gerileme gösterir. Hele işçi sınıfına, halk kitlelerine ilişkin örgütler özünde toplumsal hareketlerdir.Parti, bir toplumsal hareketin, sınıf hareketinin, belirli işleyiş kurallarına bağlı, bilinçli, disiplinli bir örgütlenişidir. Yapılması gereken iş, Parti hareketinin izlediği çizgiyi, bu çizginin niteliğini saptamaktadır.

İşçi sınıfının sosyalizmi hedef alan partisinin nitelikleri teoride ve pratikte çoktan saptanmıştır, bilinmektedir. Ne var ki hiç bir işçi sınıfı partisi kurulduğu andan itibaren bu niteliklere tam ve olgunlaşmış biçimde sahip olmaz, olamaz. Sorun sahip olma konusunda bilinçli ve kararlı mı, bu yönde bir gelişme gösteriyor mu sorunudur.

İkinci nokta, değerlendirmelerin yalnızca soyut, genel kuramsal ilkelere, bunlara dayanarak oluşturulan «model»lere göre yapılamayacağıdır. Teorinin, ilkelerin ortaya koyduğu genel doğruları somut, özgül durum ve şartlar ışığında değerlendirmek gerekir. **Somut durumların somut tahlili** gereği de temel ilkelerdendir. Somut, verili durum hiç bir zaman istenildiği gibi elverişli değildir; daima az veya çok, güçlü veya güçsüz ölçüde engelleyici, zorlaştırıcı, elverişsiz şartlar vardır. Ama bilimsel sosyalizm **bilimsel** olduğu için her durum ve şartta yol gösterici olmak, verili ortamda nelerin yapılmasının mümkün ve doğru olacağı sorununa ışık tutmak niteliğini korur.

TİP'in KURULUŞU ve GELİŞMESİ

Türkiye İşçi Partisi'nin kuruluşu ve ilk gelişme dönemi sırasında durum şuydu: Türkiye güçsüz bir sanayileşmenin ilk evresinde olduğundan işçi sınıfı nesnel ve öznel durumu bakımından üst bir düzeyde değildi; yani, sayıca az —işçilerin çalışan nüfusa oranı küçük— teknik bilgi ve yetenek ve politik bilinç düzeyi düşüktü. Ama zaten böyle olmasaydı, güçlü bir sanayileşme ile güçlü bir işçi sınıfı meydana gelmiş olsaydı, bu mutlaka, çok ters üst yapı şartlarına rağmen az çok güçlü politik bir işçi sınıfı hareketi, partisi yaratmış olurdu. Tüm «Batılılaşma», «çağdaş uygarlığa ulaşma» edebiyatına rağmen bir türlü sanayileşip gelişmiş toplumlar düzeyine erişememenin yarattığı bu duruma ek ve bağlı olarak, son derece baskıcı, demokratik özgürlüklere hiç yer vermeyen bir rejim sürdürülegelmişti. Bağımsızlık savaşının zaferle sona erdirilmesi ve cumhuriyetin ilânı sırasında politik iktidarını pekiştiren burjuvazi tek parti yönetimi aracılığı ile feodal üst —yapı kurumlarını ortadan kaldırmıya, sanayi ve tarıma ilişkin tedbirler alıp, bankacılığı geliştirerek, ekonomide devletçiliğe yönelerek alt yapıda kapitalistleşme sürecini geliştirmeye yöneldi. Ama demokratik özgürlüklere— fikir, vicdan, söz, yayın, kitle-

lerin sınıfsal örgütlenme özgürlüklerine hiç yer vermedi.

1946'ya kadar fikir, söz, eleştiri, yayın özgürlükleri burjuvazinin, temsilcilerinin, ideologlarının kendi aralarındaki ayrışımlar için bile tanınmadı. Tek parti iktidarı tüm tartışma ve eleştirilerin üstünde tutuldu ve onun benimsediği ideoloji tek resmi ideoloji haline getirildi. 1946'da çok partili evreye geçilmesiyle, burjuva partileri çeşitlenip sayıca çoğaldı, ama işçi sınıfının ve emekçi kitlelerin burjuvaziden bağımsız partileşmesine müsade olunmadı. 1946'da bu nitelikte oluşan bir iki parti bir kaç ay içinde politika sahnesinden uzaklaştırıldı. 1961'e kadar tüm sol fikir ve görüşler ve işçi sınıfının politik hareketi illegaliteye itilmiş kaldı.

1961 Türkiye'sinde işçi sınıfının sosyalizmi hedef alan yasal partisinin oluşturulmasını kolaylaştıracak, ideolojik ve politik düzeyde belirleyici rol oynayacak önemli bir birikim yoktu. Sol tümüyle hep baskı altında tutulmuş, illegalitenin zor şartlarında yürütülmüş parti hareketi cılız kalmış, hatta 1950'den sonra bir dağılma hali göstermişti. Örneğin Portekiz'de Nisan 1974 devriminden sonra görüldüğü üzere, illegal şartlarda örgütlenip etkin bir güç kazanmış bir partinin legaliteye çıkışı gibi bir durum yoktu. Bununla birlikte bu söylediklerimiz Türkiye'de hiç bir birikim yoktu, TİP sıfırdan işe başladı anlamına gelmez. 1962 yılından başlayarak TİP'e katılan sosyalistler elbette o anda mantar gibi yerden bitmiş değillerdi. Sadece, kapsamlı ve köklü bir birikim olmadığı açıktı.

Teorik, bilimsel alanda da bir boşluk vardı. Ne teorik çalışmalar yapılmıştı, ne de Türkiye'nin tarihi, toplumsal yapısı, ekonomik, sosyal sorunları üzerine araştırmalar. (1940 - 1945 arası Dil - Tarih ve Coğrafya Fakültesinde bir kaç genç doçentin başlattıkları toplum - bilimsel araştırmalar haklarında çeşitli tahkikat açılarak ve nihayet kendileri fakülteden uzaklaştırılarak durdurulmuştu.) Böyle çalışma ve araştırmalar şöyle dursun, sosyalizmin klâsikleri dahi Türkçeye çevrilebilmiş değildi. Burjuva yönetimi tüm fikir ve bilim yaşamını baskı altında dondurmuştu. Sosyalizm ve Türkiye toplumu konularında bilgisizlik 1961'deki durumun belirgin niteliğiydi.

Yasal yasakların, fikir ve siyaset yaşamının dondurulması yanı sıra toplum, kitleler de sol'a, sosyalizme karşı şartlandırılmıştı. İşçi sınıfının sosyalist partisini oluşturma ve geliştirmede yasal yasaklardan, demokratik özgürlüklerin sınırlılığından daha etkin bir engeldi bu şartlandırılma; çünkü daha da sınırlayıcı ve kalıcıydı; yasal engellerin olmadığı alanlarda da etkisini gösteriyor ve bu engeller kalktıktan veya zayıfladıktan sonra da sürebiliyordu uzun zaman.

Yasal engeller de ortadan tüm kalkmış olmaktan uzaktı. 1961 Anayasası eskiye kıyasla çok daha demokratik, özgürlükçü bir rejim öngörmekle beraber 141. ve 142. maddeler başta olmak üzere yasalardaki anti - demokratik hükümler, olduğu gibi duruyordu. Kaldı ki, 1961 Anayasası hukukunun nasıl oluşup biçimleneceği de henüz belli değildi. Anayasa hukuku, kağıt üzerine yazılı maddeler halindeki hükümlerin toplamından ibaret değildir; Anayasa hukuku; değerlendirme, yorumlama ve uygulamalarla; Anayasal hak ve özgürlüklere en geniş yorumu ile sahip çıkan toplumsal güçlerin bu uğurda verdikleri mücadeleler ve yarattıkları etkinliklerle oluşur, somutlaşır.

Bu şartlarda kurulan Türkiye İşçi Partisi'nin kuruluşu da işçi sınıfının sosyalist partilerinin kuruluş biçimine benzemiyordu: Aydınlar ve işçiler arasında bir sosyalist akımın belirmesi, hazırlayıcı ön şartların, ortamın oluşması zemini üzerinde bir örgütlenmeye gidiş biçiminde olmamıştır. TİP'in ortaya çıkışı, on iki sendikacı, diğer partilerden ayrı, işçilerin partisi olacak bir parti kurmak istemişler ve hukuki gerekler yerine getirilerek parti yasal varlık kazanmıştı, ama elbette bu sosyalist bir nitelik kazanması için yeterli değildi. Kurucuların bir kısmı, hatta hepsi, sosyalist bir parti kurmayı amaçlamış olsalar dahi nesnel bir olgu olarak ortaya çıkan parti sosyalist nitelikte değildi. Partinin kuruluşundan sonra kaleme alınmış ilk programı bunu açıkça göstermektedir. İşçilerden «sınıf» olarak söz ediliyor ama konular işçi sınıfının bakış açısından ele alınmış, bu açıdan sorunlara çözüm önerileri getirilmiş değildir. Yapılması önerilen işler, kapitalizmin çerçevesi içinde bir takım ilerici, reformist öneriler olmaktan öteye gitmiyordu. Tümüyle program işçi haklarını savunan, ilerici, insancıl bir programdı. Kurucular mevcut burjuva partilerinden bağımsız, ayrı bir parti kurmak istemişlerdi ama ortaya çıkan parti gerçek anlamda işçi sınıfının bağımsız (burjuva ideolojisinden bağımsız, kendi sınıf ideolojisine dayanan) partisi değildi. Bu anlamda bağımsızlaşma bir yıl sonra sosyalist kişilerin partiye girmeye ve parti yönetiminde yeralmaya başlamalarıyla filizlendi ve gelişti. TİP bir «sosyalistleşme» sürecine girdi. TİP'in on yıllık tarihi bu «sosyalistleşme» sürecinin dışa dönük ve iç mücadelelerle gelişmesi tarihi olarak nitelenebilir. Bu sosyalistleşme parti kurulduktan bir yıl sonra başlayıp üstten alta doğru yayılma biçiminde olmuştur. Bu, işçi sınıfının sosyalizmi hedef alan partilerinin «tipik» veya olması gereken kuruluş biçimi değildi kuşkusuz. Daha sonraki yıllarda sosyalist görüşte çeşitli ayrışım ve gruplaşmalar ve bunlar arasında ideolojik mücadele baş gösterdiğinde, bu belirttiğimiz olguya bakarak, parti yanlış veya erken kurulmuştur, hatta kurulmamalıydı gibi görüşler ortaya atıldı. Bu görüşler kanımızca tümden yanlıştı. İrademiz dışında oluşan durum ve şartlar, olması gereken nitelikte olmayabilir. Sosyalistlerin görevi durum ve şartların yarattığı talepleri ve ihtiyaçları bilimsel sosyalizm açısından doğru yönde karşılamaya, imkanları elden geldiğince o yönde kullanmaya çalışmaktır. Bunun aksini düşünmek ve yapmak görevden kaçmak olur. İşçi sınıfının kendiliğinden oluşan hareketi içinde şu veya bu nitelikte bir politik gelişme yeralacak, bir parti kurulacak, sosyalistler yardıma, hem de yönetime katılmaya çağrılacak da bu çağrıya cevap verilmeyecek, olmaz öyle şey.

TİP'in yukarıda anlatılan biçimde ve nitelikte kurulmuş olması bu kuruluşun sosyalizm açısından anlamsız ve önemsiz olduğu demek değildir. Burjuvazi ve iktidarları işçi sınıfının ekonomik mücadelesini politik mücadelesi kadar bastırıp kontrol altına almamıştır. İşçi sınıfının ekonomik mücadele tarihi politik hareketinden daha eskidir. İşçi sınıfından gelen baskı karşısında burjuvazi ekonomik alanda ödün vermeyi politik örgütlenme alanında ödün vermeye yeğlemiştir. İşçiler için de, politik bilinç düzeyi düşük olduğu oranda, ekonomik taleplerinin karşılanması ön planda gelir. Bu nedenlerle Türkiye'de işçi sınıfının ekonomik mücadele tarihi yüz yılı aşkındır. 1946'da sosyalist nitelikte partiler ve özgürce kurulup gelişen sendikalar kapatıldıktan sonra da burjuvazi ve iktidarı sendikal örgütlenmeye mutlak bir yasak koymayarak, kontrol altında güdümlü bir sendikal hareket oluşturmaya yöneldi, ama bunu tam başaramadı. 1950 lerde işçi sınıfı burjuva iktidarının koymak istediği sınırın ötesinde mücadele verdi, grev hakkı günün tartışılan sorunu haline geldi. 1961 Anayasasının kabulünden sonra işçi sınıfı hareketi hızlandı ve politik bir renk aldı. İşçi toplantılarında yalnız ekonomik istekler ileri sürülmüyor, ekonomik, politik, sosyal konular da dile getiriliyordu. Bu gelişme ışığında TİP'in kuruluşu, işçi sınıfının kendiliğinden gelişen hareketinin politik bir düzeye ulaşması, burjuva partilerinden ayrı bir politik örgütlenmenin uç vermesiydi. Daha önceki işçi sınıfı partileri, işçilerin de bireyler olarak bir ölçüde katıldığı, sosyalist aydınların girişimleriydi. TİP ise doğrudan işçi sınıfının ekonomik hareketi içinden ayrışıp uç vermiş bir politik örgütlenme girişimiydi. Bunun için de işçi sınıfı hareketinin politik harekete dönüşmesinin, politik örgütlenmenin eşiğine gelişinin belirtisiydi. Sosyalistlere düşen görev bu dönüşüme ve örgütlenmeye yardımcı olmak, onu sosyalizm çizgisine yöneltmekti. Bu yapılmaya çalışıldı ve eksikleri, yetersizlikleri, yanlışları her ne olursa olsun, esas itibariyle başarıldı da.

TİP'in SOSYALİST NİTELİĞİ

Bir partinin işçi sınıfının sosyalizmi hedef alan partisi olup olmadığı konusunda, bir, partinin programına, tüzüğüne, toplumda yeralan olaylar karşısında aldığı tavıra, sorunlara koyduğu teşhise ve önerdiği çözümlere bilimsel sosyalizm öğretisine uygunluğu açısından bakılır. İki, örgütlenme biçimine, niteliğine, çalışmalarına, koyduğu eylemlere bakılır. Bu iki ana kıstas açısından TİP ele alındığında, birinci kıstasa göre başarılı bir sınav vermiştir. Yeni bir program üzerinde çok ve ciddiyetle çalışılmıştır. 1964'de kabul edilen program bir yılı aşkın bir çalışmanın ürünüdür. Yalnız parti içindeki değil, parti dışındaki uzman ve bilim adamlarının da görüş ve raporları alınmış, ortak toplantılarda konular uzun uzun tartışılmıştır. Yukarıda işaret ettiğim bilimsel bilgi ve veriler yetersizliğine ve sosyalizme karşıt, anti - demokratik ortamın kısıtlayıcı şartlarına rağmen bu sistemli ve ısrarlı çalışmalar olumlu ürün vermiştir. 1964 programı, eleştirilecek yanları her ne olursa olsun, bütününde ve esasında, bilimsel sosyalizm açısından Türkiye şartlarında geçerli bir programdı.

Tüzükte de bir işçi sınıfı sosyalist partisinin örgütleniş ilkeleri vardı ama eksikti. Demokratik merkeziyetçiliğe uygun bir örgütleniş öngörülüyordu. Üst kademe organlarının kararları alt organları ve üyeleri bağlayıcıydı. Kararlar alınmadan önce serbest tartışma olanağı tanınıyor, ama karar alındıktan sonra muhalif olmuş azınlığın da karara uyması, ona göre hareket etmesi şartı konuyordu. Üyelik için müracaat edenlerin program ve tüzüğü okumuş ve kabul etmiş olmaları şartı getiriliyordu. Program ve tü-

züğü benimsemek ve aidat ödemek üyelik için yeterli sayılmıyor, kişinin verilen parti görevlerini yerine getirmesi de isteniyordu. Eksik olan önemli nokta, en alt kademe olan ilçe yönetim kurullarından sonra tek tek üyelerden oluşan kitleyi bir işbölümü ve birliği sistemi içinde sürekli parti çalışmasına sokacak bir düzenlemenin tüzükle öngörülmemiş olmasıydı.

Uygulamada ise, tüzüğün şart koştuğu, üyeliğe müracaat edenin programı ve tüzüğü okuyup benimsemiş olması ve altı aylık bir sınama süresinden geçmesi kuralı etkin biçimde işlemedi. Müracaat edenin program ve tüzük konusunda bilgisi ve tutumu kontrolden geçirilemiyordu ve yukarda işaret ettiğimiz, üyeleri sistemli çalışmaya sokma düzenlemesinin yokluğundan dolayı aday üyelik bir formalite olarak kalıyordu. Bundan dolayı üyelerin nitelik düzeyi düşük oluyor, ve zamanla üye sayısının gereksiz ve yararsız şişmesi durumu doğuyordu. Bir zaman geldi ki, bu şişmeyi gidermek, yararsızları ayıklamak için üye kayıtlarını yenileme yöntemi uygulandı.

Yeni kurulmuş bir partinin ilk yıllarda kadrolarının ve üyelerinin nitelik açısından tam istenecek düzeyde olmamaları doğaldır. Hele TİP'in doğduğu ortamın daha önce belirttiğimiz olumsuz şartları altında büsbütün öyledir. Kadrolar ve militanlar parti iyice biçimlenip yerine oturdukça, örgütlü hareket içinde yoğrularak yetişecekti.

YURT YÜZEYİNDE ÖRGÜTLENME

İlk evrede TİP'in örgütlenişi yurt düzeyinde genişlemesine bir örgütlenme oldu. Örgütün yurt yüzeyinde genişlemesi yanlış, olmaması gereken bir gelişme değildi. Ne var ki, partiye işçi sınıfı ve emekçi kitleler içinde kök saldıracak derinlemesine örgütlenme olmuyordu. Bunun bir nedeni, üyeler kitlesini sürekli ve sistemli çalışmalara sokacak örgütsel düzenlemenin yokluğuydu. Bundan dolayı sayıları on bini bir hayli geçen üye kitlesinden partinin örgütlenme çalışmalarında yararlanılamıyordu. Bir başka neden, Merkez yönetiminin partinin işçi sınıfı içinde örgütlenişin önemini bilmesine ve bu örgütlenişin gerçekleşmesini istemesine rağmen bu sorun üzerinde mutlaka çözülmesi gereken bir sorun olarak durmamasıydı. Bununla beraber eleştiride insafı elden kaçırmamak için şunu da belirtelim ki, işçi sınıfı içinde doğrudan örgütlenme çalışmaları için nesnel imkanlar yoktu ve parti bunu biliyordu. O şartlanmış, donmuş, kuşkulu ve ürkek ortam böyle bir örgütlenme çalışmalarına en büyük engeldi. İşçi sınıfı ile doğrudan temas, diyalog kurulamıyordu. Partili sendika yöneticileri de kendi sendikal kitlelerinde partinin doğrudan çalışmasından yana görünmüyorlardı. Onlar da ortamın elverişsizliğini biliyorlar, çalışmaları kontrolleri altında tutmak istiyorlardı. Bu açıkça söylenmiyorsa da seziliyordu. Parti, sendikalar yoluyla etkinliğini dolaylı olarak duyuracaktı. Öyle oldu.

Partinin işçi sınıfı ve diğer çalışanlar kitlelerinde örgütlenme çalışmaları yapabilmesi donmuş toprakta tarım yapmaya benziyordu. Önce buzların kırılıp çözülmesi, toprağın yumuşaması gerekti. Partinin ilk evredeki işlevi buzları kırmak, eritmek; veya, balta girmemiş ormanda ilk geçitleri açmaktı. Bu yapılması zorunlu bir işti ve parti bunda başarılı oldu. Sol, sosyalizm konusunda şartlanma ve ürkeklik eskiye kıyasla bir hayli azaldı. Sosyalizm, sosyal sınıf, sınıf iktidarı, sömürü, emperyalizm v.b. terim ve kavramlar kamu oyuna, politika diline mal oldu, halk kitlelerine kadar ulaştı. Yerel örgütlerinin bütün illere ulaşması ve üye sayısının 10 bini aşması buzların çözülmekte olmasının göstergesiydi.

PARTİ İÇİ EĞİTİM VE ÖRGÜTLENME

1966'dan sonra üyelerin sosyalist niteliği sorunu ve buna ilişkin olarak parti içi eğitim konusu ön plana çıktı. Malatya'daki 2. Büyük Kongrede delegelerin çoğu eğitim üzerinde durmuşlardı. Kongreden sonra parti içi eğitim konusu Merkez Yürütme Kuruluna bir kaç kez getirildi, tartışıldı. İstanbul örgütünden bir parti okulu kurulması önerisi geldi. Öneriyi yapanlardan bunu planlamaları ve bir raporla Merkez'e bildirmeleri istendi ama, bir sonuç alınamadı. Parti'de program açıklaması çalışmaları, seri konferanslar düzenlemeleri yapılageldiyse de eğitim konusunun daha sistemli ve kapsamlı bir biçimde ele alınması gerekiyordu. Bu eğitim konusunda da temel aksaklık, üye kitlesinin birimler içinde örgütlendirilerek sürekli ve düzenli toplu çalışmaya sokulmuş olmaması geliyordu; çünkü eğitim eyleme ve somut sorunlara ilişkin ve dönük olarak asıl tabandaki bu birimlerde yapılacak bir işlevdi. Bunun dışında, dersler, kurslar, seminerler biçiminde eğitim yetişkin, yetenekli kadro elemanı sorunuydu. Böyle eleman sıkıntısı vardı ama, 1966 öncesine kıyasla durum daha elverişliydi. Ama M.Y.K. eğitim ve örgütlenme sorununa ağırlık vermedi.

1964 programını hazırladıktan sonra dağılan Bilim ve Araştırma Bürosu 1967 sonlarında yeniden örgütlenerek çalışmalara başladı. Yeni büronun birleşimi ve çalışmaları gerçekten umut vericiydi. Büro, Merkez yürütme kurulunun incelemesine gerek gördüğü «Partinin üye bileşimi» konusuyla küçük esnaf ve zanaatkarların durumuna ilişkin sorunları ele aldı ve bu çalışmaları sonuçlandırdı. Bu arada eğitim ve örgütlenme konusu uzun uzun tartışılarak «eyleme dönük eğitim» ve birbiriyle ilişkin ve bir arada yürütülecek «araştırma - eğitim - örgütlenme» üçlüsü görüşü oluşturuldu. Eğitimin yerel örgütlerin ihtiyaçlarına ve üye topluluklarının farklılığına göre çeşitlendirilmesi görüşüne varıldı; Eğitim konusunda M.Y.K.'na bir rapor verildi. Bilim ve Araştırma Bürosu üyeleri yalnızca araştırma, inceleme alanında çalışmayacaklar, içlerinden bir kısmı merkez organınca eğitim ve örgütlenme çalışmalarında görevlendirilecekti. Büronun bu çalışmaları sırasında 1968 yılına gelinmişti.

1968, Merkez yönetiminde görüş ayrılığının ve anlaşmazlığın patlak verdiği ve parti saflarında parti liderliğine karşı muhalefetin oluştuğu yıl oldu. Yeni eğitim örgütlenme tasarıları bir kenara itildi. Büro üyelerinin tümüne yakını muhalefet saflarında olduğu için Büro çalışmaları durdu.

Parti yönetiminde ve saflarında meydana gelen görüş ve ayrılığı ve uyuşmazlık başında ve parti dışı çevrelerde genellikle 1968 yazında Çekoslavakya'ya diğer sosyalist ülkelerce yapılan müdahaleye ilişkin gösterilir, oysa görüş ayrılığı ve uyuşmazlık çok daha temel sorunları, daha geniş bir alanı kapsıyordu. Örneğin, Genel Yönetim Kurulundaki tartışmalarda ortaya çıktı ki, Genel Başkan, eğitim ve örgütlenmenin ciddi, mutlaka çözülmesi gereken bir sorun haline geldiği görüşünde değildi. Parti üyeleri şöyle dursun, Partiye seçimlerde verilen oyların dahi «bilinçli» olduğu kanısındaydı. 1966'dan sonra eğitim sorununun Genel Merkezce sıkı bir şekilde ele alınmamış olmasında bu tutumun da rol oynamış olduğu açıktı.

Eğitim ve örgütlenmenin niteliği ve bütünselliği sorunu parti içi muhalefetçe benimsendi ve muhalefetin mücadeleyi kazanıp yönetime gelmesiyle parti üyelerini çalışma ekiplerinde gruplaştırarak sürekli ve düzenli parti çalışmasına sokulmaları yöntemi 4. Büyük Kongre'de karara bağlandı. Kongreden hemen sonra eğitim planlamasına hız verilerek belirli konularda metinler hazırlandı. İlk girişim olarak bölgelere ayrılan illerden yöneticilerin ve illerin önereceği yetenekli üyelerin Genel Merkez'e çağrılarak kısa süreli bir eğitimden geçirilmeleri kararlaştırıldı ve kararın uygulanmasına başlandı.

4. Büyük Kongrede Parti Programının da ele alınarak toplumun gelişmesine ve yeni şartlarına, edinilen yeni bilgi ve verilere göre yeniden yazılması karara bağlandı.

Böylece Parti örgütlenme ve parti içi eğitimdeki eksikliğini, aksaklığını giderme ve parti örgütüne yeni bir nitelik kazandırma rayına oturdu. Görülüyor ki, Partinin on yıllık tarihi gerek program ve tüzüğü, gerek fiili örgütlenmesiyle işçi sınıfının sosyalist partisi olma niteliğini giderek güçlendirmesi doğrultusunda olmuştur.

MDD TEZİNİN İLK ORTAYA ÇIKIŞI

Partinin bu gelişmesi, hem parti içinde, hem de parti dışında ve TİP'e hasım çevrelerde işçi sınıfının bilimsel sosyalizm çizgisinden sapmalara karşı sürekli mücadele vererek olmuştu. Daha 1962 - 1963 kışında Bilim ve Araştırma Büro'sunda ilk program çalışmaları başladığında keskin bir görüş ayrılığı ortaya çıktı. Öyle ki Büro dağılarak bir süre sonra yeni üyelerin katılmasıyla yeniden oluşturuldu. Ayrılığın niteliği, anlamı ve önemi o sırada tam bir açıklıkla ortaya çıkmadı ve anlaşılmadı. Ama daha sonraki gelişmelerin ışığında şimdi geriye dönüp bakıldığında bu ayrılığın, Milli Demokratik Devrim ve Sosyalist Devrim çizgilerinin ayrılığının başlangıcı, ilk uç vermesi olduğu görülüyor. Program çalışmalarında Milli Demokratik Devrim tezi ileri sürülmedi, Türkiye'nin gelecek devrim aşaması Milli Demokratik Devrim midir, Sosyalist Devrim midir sorunu ortaya çıkmadı, çıkmadığı için de tabii tartışılmadı. Tartışmalar işçi sınıfının varlığı, gücü, harekete öncülük yeteneği üzerindeydi. Bir taraf işçi sınıfının gücünü küçümsüyor, öncülük yeteneğini hemen he-

men yadsıyor, diğer taraf ise kabul ediyordu. İşçi sınıfına karşı köylülüğe ağırlık tanınıyor, «milli burjuvazi» ye, özellikle «ara tabakalara», küçük burjuvazinin aydınlar kesimine önem veriliyor, az gelişmiş ülkelerde ve bu arada Türkiye'de devrimci bir öncü güç olabildikleri belirtiliyordu. Bu görüşler daha sonra Milli Demokratik Devrim Stratejisi olarak ileri sürülen görüş ve tezlerle özünde aynı idi. Bu görüş ayrılığı programın girişinde Partinin niteliğini tanımlayan cümlenin kaleme alınışında tüm kesinliği ile ortaya çıktı. İleri sürülen tanımlama önerileri Parti tüzüğünde verilen tanımlamadan işçi sınıfının öncülüğü konusunda belirgin bir ayrılık gösteriyordu. Uzun tartışmalardan sonra ulaştırıcı bir formülasyon kabul edildi. Kabul edilen tanımlama tüzüktekinin aynı değildi, ama işçi sınıfının öncülüğünü kapsıyordu.

M.D.D.'ciliğin ilk temsilcileri olan grup haftalık Sosyal Adalet dergisini çıkaran gruptu ve yukarıda özetlediğimiz görüşleri bu dergi sayfalarında da yansıtıyordu. Program tamamlanıp 1964 Şubatında 1. Büyük Kongreye gidildiğinde Tüzüğün, organların en az yarısının işçi / sendika üyelerinden oluşmasını öngören maddesi büyük tartışmalara yol açtı. Tüzük değişiklikleri komisyonunda 53. maddedeki işçi olan olmayan ayırımının kaldırılması önerildi, tartışıldı, reddedildi.

Ayırımın kaldırılmasından yana olanlar arasında sözünü ettiğimiz grup başta geliyordu. 53. madde organların sözü edilen oranlarda oluşması «gözetilir» diyordu. Yani bileşim oranını, tek bir sayı farkına bile izin vermeyen mutlak bir kural olarak değil, bütününde uygulanacak bir ilke olarak getiriliyordu. Ama Kongrenin ikinci günü bir sendikacı delegenin, 53. maddedeki hükmün pratikte gerçekleştirilebilmesi için işçi olan olmayan ayrımına göre ayrı listelerle ayrı sandıklarda seçim yapılması önerisinin tartışmalardan sonra kabulü 53. madde hükmüne mutlak bir kural niteliği kazandırıyordu.

53. madde aleyhinde İzmir Kongresinden sonra da çok şey söylendi, TİP söz konusu edildiğinde halâ söyleniyor. Oysa bu maddenin uygulanmasında olumsuz yanlar da belirmişse de bütününde çok olumlu bir işlev gördü.

Türkiye'de işçi sınıfı ile sosyalist aydınların egemen çevrelerce nasıl birbirinden ayrı tutulmuş, birbirinden tecrit edilmiş olduğu, sosyalizmin işçi sınıfına yeterince ulaştırılamamış, sosyalist aydınların da sosyalist pratikte yeterince tecrübe edinememiş olması hatırlanacak olursa, 53. madde hükmünün gerekçesi kolayca aydınlanır. 53. maddenin maksadı iki kesimi ayırmak değil, organlarda birlikte çalıştırarak kaynaştırmaktı. İşçi ve emekçi üyeler «aydınlar» dan sosyalist ideolojiyi öğrenir, aydınlar da işçi ve emekçilerin pratik tecrübesinden faydalanır ve her ikisi Parti örgütü ve disiplini çerçevesi içinde birlikte çalışıp mücadele vererek tam partili olma niteliğini kazanırlardı. Böyle bir tüzük gereği olmasaydı, Parti içi seçimlerde hep işçi olmayan «okumuşlar» ın seçilip organları oluşturması ihtimali kuvvetliydi. O takdirde hem sözünü ettiğimiz kaynaşma, karşılıklı birbirini tanıma ve ortak çalışma ortamı meydana gelmeyecekti, hem de Parti küçük burjuva kökenli ve sosyalistlikleri henüz mücadelenin sınavından geçmemiş «okumuşlar» ın tekelci yönetimine girecekti. Oysa partinin işçi sınıfına oturmasının ve fiili sınıf öncülüğünü gerçekleştirmesinin bir şartı da üye bileşiminde ve organlarda işçilerin ağırlıkta olmasıydı. Sosyalizm işçi sınıfı ideolojisi ve politik hareketi olduğuna göre, sınıf kökenleri ve konumları dolayısıyla işçiler sosyalizmi kavramaya, benimsemeye ve mücadelesini vermeye en yatkın unsurlar olduklarına göre, onların parti üyeliğine ve organlarına alınması çok önemliydi. Bunun «uvriyerizm» sapmasıyla uzaktan yakından bir ilişkisi yoktur.

Öngörülen kaynaşma umulduğu ölçüde gerçekleşmedi, ama bunun sebebi, söz konusu tüzük maddesinin ayırım getirmesinden ziyade başka bir yerde aranmalıdır. Toplumda kafa ve kol emekçisi ayırımı ve aralarında bir çelişki vardır. Kol emekçisi eziktir, «aydın» karşısında bir eksiklik duyar, «aydın» ise, eğer kişiliği örgütlü sosyalist bir mücadelenin örsünde dövüle dövüle şekillenmiş değilse, ne kadar işçiden, emekçiden yana da olsa, «ben bilirim» üstünlük kompleksinin belirtilerini gösterir. Toplumdaki bu çelişkinin şu veya bu ölçüde parti içinde yansıması kaçınılmazdır. Başka ülkelerin işçi sınıfı partilerinde de bu çelişki görülmüş ve görülmektedir.

Bu maddenin uygulanışında artı ve eksiler birbirini götürdükten sonra elde kalan sonuç artı'dır, olumludur. Başlangıçta ve uzun süre organların bu madde uyarınca oluşması bir hayli «şekli» (formel) bir nitelik gösterdiyse de organları zorunlu olarak işçilere, işçilerin bulunmadığı yerlerde diğer kol emekçilerine açık tutmak suretiyle giderek bu unsurların parti yönetimine gerçekten ağırlıklarını koyabilmelerini sağlamıştır. Son dönemlerde işçi saflarından, sendika yönetimi alt kademelerinden ve diğer emekçi kesimlerden gelme üyeler parti yönetim kadrolarında gerçekten yönetici bir işlev (fonksiyon) yapmaya başlamışlarsa, bu sonuç hiç değilse kısmen 53. maddenin baştan beri ısrarla uygulanmış olmasındandır.

PARTİ'NİN İLK ARINIŞI

Büyük kongrenin bitmesiyle ayrılıklar ve çekişmeler bitmedi. MYK'na seçilen iki üye kurulun iki toplantısına katıldıktan sonra istifa ettiler ve söz konusu gruba katıldılar. Seçim sonuçlarından hoşnutsuz olan (seçilmeyen) diğer kimselerle birlikte toplanarak İzmir Kongresinin usulsüz, muallel olduğu iddiasıyla ve olağanüstü kongreyi toplamak üzere Genel Yönetim Kurulunun bir ay içinde olağanüstü toplantıya çağrılması önerisiyle Merkez Yürütme Kuruluna 23 imzalı bir yazılı muhtıra verdiler.

Genel Yönetim Kurulu Mart ayında toplandı. Muhtıra sahiplerinin Parti disiplinine açıkça ve ağır bir şekilde aykırı davranışları ortada iken, Kurul, anlayış göstererek bir işlem yapmaya gitmedi, bu hususta görüşmeyi erteledi ve bir genelge ile muhtıradaki eleştiri ve suçlamaların cevaplandırılması, bu üyelerin Partide çalışmaya davet edilerek kendilerine görev verilmesi kararını aldı.

Kararın yerine getirilmesi olumlu bir sonuç vermedi. Bu defa 11 imza ile ikinci bir yazıyı teksir ederek Genel Yönetim Kurulu üyelerine ve Parti örgütlerine gönderdiler. Tezvir ve dedikoduların ise haddi hesabı yoktu. Bu ikinci yazıyı imzalayıp dağıtanlar hakkında artık disiplin kovuşturması açmak kaçınılmaz olmuştu, açıldı.

İzmir'deki 1. Büyük Kongrede ve sonrası ay süresinde olup bitenler konusunda başka ilginç ve önemli ayrıntılar var. Ana çizgileriyle olsun bu konuya şu maksatla dokunduk: 1) Bu disiplin kovuşturması ve tasfiye, uzun süre, hatta bu güne kadar, Parti yöneticilerinin sekreterliği, kendi görüşlerinde olmayanlara tahammül edemedikleri, parti içi fikir özgürlüğünü, demokrasiyi yokettikleri şeklinde işlendi durdu. Daha sonra MDD hizbi hakkında işlem yapılınca aynı iddialar şiddetlendirilerek tekrarlandı. Böylece sol kamu oyunda Parti hakkında olumsuz bir kanı yaratılmak istendi ve bir ölçüde yaratıldı da. Oysa ortaya bir sosyalist partinin değil, ciddi bir burjuva partisinin bile göz yumamıyacağı bir disiplinsizlik, bir başkaldırma ve hizipleşme olayı vardı ve Parti yönetimi yine de kovuşturma ve tasfiyeye gitmemek için iyi niyetle sonuna kadar uğraştı. 2) Tasfiye edilen, bir kısım kişiler değildi aslında, Partiyi daha ilk yıllarında sosyalist çizgiden saptıracak bir fikir akımıydı partiden tasfiye edilen. Partinin işçi sınıfı partisi niteliği, işçi sınıfı öncülüğü ilkesi ve sosyalist politik çizgisi kurtarılmış oldu.

TİP'İN PARLAMENTODA FONKSİYONU

Parti 15 milletvekiliyle Meclise girdi. Parlementoyu da burjuva iktidarını ve partilerini eleştirmek, sosyalist görüş açısını ve önerilerini belirtmek için iyi kullandı. Meclis, ülke çapındaki kamuoyu önünde yapılan bir açık oturum, bir forum haline geldi. TİP sözcülerinin konuşmaları ne kadar kırpılsa da yine radyolarda ve basında yeralıyordu. Halk sosyal sınıfların ve sınıf açılarının ne olduğunu Meclisteki görüşmelerden de öğreniyor ve bu Meclis görüşmeleriyle bu kavramlar ve görüşler resmen tescil edilmiş oluyordu. Mecliste, dar parti çekişmeleri ötesinde ülkenin temel sorunları, özellikle ekonomik ve yapısal sorunları tartışılır oldu. Türkiye İşçi Partisinin Meclise girmesiyle Meclis görüşmelerinin niteliğinin değiştiğini burjuva partilerden birinin başkanı dahi Meclis-te açıklamak zorunluğunu duydu.

1966 MALATYA KONGRESİ VE SONRASI

Malatya'da yapılan 1966 2. Büyük Kongreden önce parti içinde bir hizipleşme İstanbul ilinde uç verdi. Büyük Kongreye delege sayısını çoğaltmak üzere Büyük Kongre olağanüstü toplantıya çağrıldı.

Söz konusu hizip daha belirginleşmiş olarak Malatya'da Büyük Kongrede boy gösterdi. Bu hizip ileride, MDD'ciler olarak tanınacak bölücü hareketin ve hizipleşmenin başlangıcıydı. O zamanlar henüz belli bir devrim stratejisi teziyle ortaya çıkmış değillerdi. MDD görüşleri Yön Dergisindeki yazılarda ve bu derginin Kongre dolayısıyla ve Kongre öncesi Partiye ilişkin olarak açtığı

«tartışma» kampanyasında belirmişti. Ama bu konu kongreye gündeme alınmak önerisiyle getirilmedi, söz alan delegelerden de yalnız birisi bu konuda yazılı bir metni anlaşılmaz bir şekilde okurken okumasını kesip kongre delegelerinden birine sataştı, olay çıktı ve konuşması yarıda kaldı. Hizbe dahil delegelerin bütün yaptığı, her vesile ile Genel Merkeze, ordan gelen önerilere, hatta Büyük Kongre Başkanlık Divanına karşı çıkmak ve seçimler için çok yoğun kulis çalışmaları yürütmek oldu. Malatya Kongresinde strateji konusu gündeme getirilmiş ve enine boyuna açık seçik tartışılmış olsaydı, herhalde daha sonraki gelişmeler açısından Parti için çok daha yararlı olurdu.

2. Büyük Kongre seçimlerinde bu hizip de yenildi. Genel Merkezin tavsiye ettiği partililer Genel Yönetim Kuruluna seçildiler. Ne var ki, yukarıda işaret ettiğimiz meseleler bütün açıklığı ile ortaya dökülüp gereğince ve yeterince tartışılarak kesin sonuçlara varılmadığı için ardında olumsuz kalıntılar bıraktı, ve bilindiği gibi hizipleşme hareketi sona ermedi. Kongre sonrasında Genel Merkez bunların çekirdeğini oluşturan küçük bir grubu Haysiyet Divanına verdi. Bunun üzerine bir kaç ilde imza toplayıp Genel Merkeze protesto yazıları göndermeye başladılar. Bunlar hakkında da işlem yapıldı. Hizbin mevcudiyeti ve mahiyeti artık hiç kimsede bir tereddüt bırakmıyacak şekilde ortaya çıktı.

MDD hareketi ve hizbi giderek açıktan açığa Parti düşmanı ve yıkıcısı bir hal aldı. İdeolojik mücadele kaba kuvvet saldırılarına dönüştü. Bunun ayrıntılarına girmeyeceğim; çok yakınlarda geçmiş olaylar olduğu için herkesçe bilinmektedir.

1968 başlarından itibaren Türkiye İşçi Partisinde yeni bir huzursuzluk belirdi. Bir yandan tabanda bir hoşnutsuzluk birikiyordu (ki biz yöneticiler bunu sonradan öğrendik) öte yandan üst kademe organda «birşeyler» oluyor, Genel Merkez eski mücadeleciliğini yitiren, pasif bir çizgiye giriyordu. Nihayet 1968 de sosyalizmden sapmanın açık belirtileri ortaya çıktı. Bu sapma başlıca iki noktada toplanıyordu: 1) Türkiye Sosyalizmi'nin dünyada ilk ve tek, **sui generis** (Nevi şahsına münhasır) bir sosyalizm olacağı iddiasıydı. Bu sosyalist uygulamaların «muhtevada sosyalist, şekilde milli» formülü ile ifade edilen niteliğinde, yerel ve ulusal özelliklerin aşırı derecede abartılarak, sosyalizmin tek ve evrensel bir sistem olma temel niteliği özünden boşaltılıp boş bir söz olarak, sadece lâfta tekrarlanır hale getiriliyordi. 2) İşçi sınıfının ve emekçi kitlelerin kendiliğinden oluşan hareketleri, «tarihsel sezgi» ve «sağduyu» ları ön plana çıkarılıyor, Partinin, bilimsel sosyalizmi sınıfsal hareketlere ulaştırması ve bu hareketleri bilinçli, örgütlü bir sosyalist harekete dönüştürmesi görevi ikinci plana itiliyor, hatta hiç dikkate alınmıyordu. Böylece, «işçi sınıfı partisi» kavramı ve olgusu reddediliyor, parti diğer burjuva partileri gibi bir parti olma durumuna indiriliyor ve işçi sınıfının sosyalist hareketi genel bir halkçılık hareketine dönüştürülmek eğilimi gösteriliyordu. Parti içinde yeni bir ideolojik mücadele en çetin bir şekliyle, bir yandan bu popülist ve kendiliğindenci sapmaya öbür yandan terörist hareketlere dönüşen MDD sapmasına karşı başladı ve her iki sapmayı da tasfiye edinceye kadar, 4. Büyük Kongreye kadar sürdü.

MDD'cilerle ideolojik mücadelenin dolaylı bir yararı şu oldu: işçi partililer «devrim» kavramı üzerine daha yakından eğilerek bilimsel sosyalizmde devrim'in ne anlama geldiğini, nasıl tanımlandığını ortaya koydular; Milli Demokratik Devrim anlamı ve içeriği üzerinde de durup tesbitler yaparak Türkiye'deki 19. yüzyıldan bu yana oluşan kapitalistleşmeyi ve demokratik devrim sürecini değerlendirdiler. Vardıkları sonuç, Türkiye'de demokratik **devrim**'in esas itibariyle yapılmış olduğu, gelecek **devrim** aşamasının artık sosyalist **devrim** olacağı idi. Sosyalist devrim tezi bir sonuç olarak ortaya çıktı. Ne 1962 - 64 arası yeralan tartışmalar ve görüş ayrılıkları, ne de daha sonra MDD'cilerle olan ayrılık ve tartışma Milli Demokratik Devrim - Sosyalist Devrim ayırımından kaynaklanmadı. İdeolojik tartışma ve mücadelenin kaynağı işçi sınıfının nesnel gücü, öncülüğü, «ara tabakalar» ın, küçük burjuvazinin, «milli burjuvazinin» devrim sürecindeki yeri ve işlevi, devrimci niteliği olup olmadığı, anti - emperyalist mücadele ile sosyalizm için mücadelenin bütünselliği, anti - emperyalist mücadelenin içte sınıf mücadelesini kapsayıp kapsamadığı konularıydı.

Malatya'da MDD stratejisi tartışılmamış olmakla beraber, Büyük kongre parti çizgisinin MDD çizgisi olmadığını aldığı kararların niteliğiyle tesbit etmiş oldu. «Gerek politik, gerekse ekonomik bağımsızlığın son tahlilde sosyalizmle gerçekleşeceğine» ve «Türkiye'de sosyalizmin örgütlenmiş emekçi sınıfların elbirliği, bilinçli, cesur çabalarıyla gerçekleşeceğine» inancını belirterek anti - emperyalist mücadele ile sosyalizm için mücadelenin (sınıf mücadelesinin) ikili bir bütün teşkil ettiğini saptamıştı.

Ondan sonraki yıllarda sosyalist devrim çizgisi daha da işlenip açıklığa kavuşturularak Ankara'da 1970 de yapılan 4. Büyük Kongre'de karara bağlandı.

Gelecek devrim aşamasının sosyalist devrim aşaması olacağını söylemek, ou günden o devrim anına gelinceye kadar demokratik mücadelenin gereğini ve önemini reddetmek demek değildi ve değildir de. Tersine, demokratik mücadele sosyalizm için mücadelenin ayrılmaz bir parçası olarak güncel, ivedi görevdir. Bu demokratik mücadelenin hedefi politik düzeyde burjuva özgürlüklerinin tam gerçekleşmesiyle yetinmek de değildir. Toplum yapısının alt ve üst yapısının her kesiminin demokratikleştirilmesi mücadelesidir. Söz konusu olan bu mücadele sosyalizmin demokrasi anlayışıyla ve sosyalizmi hedef alarak yürütülürse başarılı olur, sosyalizm yolunun açılmasına yardım eder. Ama **devrim** söz konusu olduğun da Türkiye'de artık burjuva demokratik devrim veya milli (Ulusal) demokratik devrim geride kalmıştır. Devrim teriminin ve kavramının bilimsel sosyalizmde belirli bir anlamı, içeriği vardır ve çok önemli, temel bir kavramdır, her ilerici, demokratik süreç için gelişi güzel kullanılamaz.

Anti - emperyalist bağımsızlık mücadelesinin demokrasi ve sosyalizm mücadelesinden koparılamayacağı, ayrı düşünülemeyeceği ve yürütülemeyeceği de aynı derecede doğrudur. Türkiye şartlarında anti - emperyalist mücadele sınıf mücadelesini de içerir, içermekle de kalmak ön plana çıkarır. Emperyalizme karşı mücadele, onunla bütünleşmiş, işbirliğine gitmiş burjuvaziye karşı, burjuvazinin politik iktidarına ve bu iktidarın iç ve dış politikasına karşı mücadeleyi gerektirir. Emperyalizmin ülkeden tam anlamıyla söküllüp atılması, toplumun emperyalist - kapitalist ilişkiler ağı dışına çıkartılıp tam bağımsızlık doğrultusuna yöneltilebilmesinin başarılabilmesi için anti - emperyalist mücadelenin yukarıda tanımladığımız nitelikte, sosyalizm mücadelesiyle kaynaşması, demokrasi mücadelesiyle bütünleşmesi gerekir. Hasılı, bağımsızlık - demokrasi - sosyalizm mücadelesi üç yanlı bir bütün olarak kavranıp yürütüldüğünde kalıcı başarılara ulaşır.

PARLAMENTARİZM SUÇLAMASI

1961 - 1971 Türkiye İşçi Partisi hakkında çok yapılmış eleştirilerden biri de partinin parlamentarist olduğu veya parlamentarizme saptığı iddiasıdır. Oysa seçimlere katılmak ve parlamentoya girmek kendi başına «parlamentarizm» demek değildir. Seçimlerin ve Parlamento'nun burjuvaca ve sosyalistçe kullanılışı vardır. TİP seçimleri, propagandasını yurt çapında yaymak, işçi sınıfı sosyalizminin sesini ülke genişliğinde yoğun bir biçimde duyurmak için kullanmıştır. Parlamentoyu, burjuva iktidarının ve partilerinin halka karşı, egemen sınıflardan yana tutumlarının iç ve dış politikalarının kamuoyu önünde sergilendiği, ülke sorunlarına sosyalist açıdan bakışın ve bu bakış açısından önerilen çözümlerin anlatılıp açıklandığı; işçi ve emekçilerin tüm ezilen, sömürülen kitlelerin, hak ve özgürlüklerinin savunulduğu bir forum haline getirmiştir. TİP kendisinin bir sınıf partisi, işçi sınıfının partisi olduğunu açık ve övünçle belirtmiş, diğer partilerin de tüm inkârlarına rağmen burjuva sınıfın partileri olduğunu vurgulamış, hedefinin işçi sınıfını, müttefiki emekçi sınıflarla birlikte iktidara getirmek olduğunu hiç bir çekingenlik belirtisi göstermeden sürekli tekrarlamıştır. Soyut ve genel bir anti - emperyalizm anlayışı ve mücadelesi içinde olmamış, Amerikan emperyalizminin baş hedef olduğunu vura vura belirtmiş, NATO'ya, CENTO'ya karşı çıkmış, NATO üyeliğinin Türkiye için yarattığı tehlikeleri bir bir belirtmiştir. NATO, ikili anlaşmalar, üsler konularına ilk parmak basan, bunu radyolardan halk oyuna duyuran, bu konuda toplantı, miting ve kampanyaları ilk başlatan TİP olmuştur. Bütün bunlar «parlamentarizm» suçlamasına hedef olacak davranış ve hareketler değildir.

Burjuva parlamentarizmine uygun tutum ve davranışlar 1969 genel seçimlerinden önce belirmiş, parti içi muhalefet kanadı bununla mücadele etmiştir. 4. Büyük Kongreden sonra bu sapma da ortadan kalkmıştır.

TİP'in iç ve dış sapmalara karşı verdiği mücadele «özünde» parti hareketini işçi sınıfı içeriğinden boşaltma işçi sınıfı öncülüğünü yadsıyıp hareketi küçük burjuvazinin etkisine, yöntemine sokma, işçi sınıfı hareketinde partinin önemini, işlevini küçümseme, hatta yadsıma eğilim ve girişimlerine karşı mücadele olmuştur. Bu mücadelelerden TİP başarıyla çıkmış, hareketin sınıfsal içeriğini ve niteliğini korumuştur.

SSK GENEL KURULU

Çalışanlarımızın Sosyal Sigortalar Kurumu hakkında bilgileri oldukça eksik. Eksik olmasının sorumluluğu elbet çalışanların değil. Ne kitle haberleşme organları ne de sendikalar yaygın olarak çalışanlara Sosyal Sigortalar Kurumu hakkında doğru ve tam bilgi vermekteler.

Eksik bilinenlerden birisi de S.S.K. genel kurulu, bu kurulun görev - yetki - sorumluluğu'dur. Bu konudaki eksikliğin kaynaklandığı bir nokta da GENEL KURUL kavramı ile S.S.K. Genel Kurulu arasındaki çelişkidir.

GENEL KURUL kavramı, genel olarak bir örgütün en üst ve en yetkili organı anlamını taşır. S.S.K. genel kurulu ise bu anlamda bir genel kurul değildir. Yani S.S.K. Genel Kurulu, Sosyal Sigortalar Kurumu'nun en üst ve en yetkili organı değildir. Aksine hiç bir yetkisi olmayan bir genel kuruldur.

S.S.K. Genel Kurulu'na bu açıdan bakılınca, genel kurul üzerinde hiç durmamak gerekir. Hedef ise, S.S.K. genel kurulu'nu gerçek anlamda GENEL KURUL'a dönüştürmek olmalıdır. Yani S.S.K. Genel Kurulu'nun Sosyal Sigortalar Kurumunun en üst ve en yetkili organı haline dönüştürülmesi demokratik hedef seçilmeli ve uğraş verilmelidir.

Belirlediğimiz bu nokta kısa vadede S.S.K. genel kurullarında hiç bir şey yapılamaz anlamına gelmemektedir. Bugün yazılı olduğu şekliyle uygulanmayan yasa hükümlerini hayata geçirmek yönünde günlük mücadele verilmelidir. Bu hükümler nelerdir ve nasıl uygulanmaktadır?

4792 sayılı S.S.K. kuruluş yasasına göre, S.S.K. genel kurulu işçi - işveren ve hükümet temsilcilerinden oluşacaktır. Uygulamada işçi temsilcilerini Türk - İş, işveren temsilcilerini ise Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu seçiyor. 31 yıldır bu iş böyle yürütülüyor. Yasa, işçi delegelerin işkollarından seçileceğini öngörüyor. Yani seçim sendikalar eliyle yapılacak bile olsa, işkollarında çoğunlukta olan sendikaların bu seçimi yapmaları yasa gereği. Buna göre, metal - genel - haber - lastik - kimya gibi pek çok işkolunda yetkili DİSK üyesi sendikalarından delegelerin S.S.K. genel kuruluna çağırılması gerekir.

Hiç bir yetkisi bulunmamasına rağmen S.S.K. genel kuruluna katılmak görevdir. Bu görevi yerine getirmede yukarıda önerilen yol zorlanmalı ve konuya böyle bakılmalıdır.

Gerçekte, bugün S.S.K. genel kuruluna işçi kesiminden sadece Türk - İş'in çağrılmasına yöneltilen eleştiriler karşısında hükümet sözcüleri sıkışmış durumdalar. 31 nci genel kurulda Sosyal Güvenlik Bakanı Ablum, bu eleştirilere karşı peşinen şu karşılığı verdi: «DİSK'in niçin çağrılmadığı soruluyor. CHP dahil, bugüne kadar tüm hükümetlerin ve bakanların yaptığı işlem bu. Biz de değişik bir şey yapmadık, ayni şeyi yaptık.»

BUGÜN SÖYLENMESİ GEREKENLER

Bugün S.S.K. genel kurulu hakkında söylenmesi gerekenler, işçi sınıfı için mutlaka bilinmesi gerekenlerdir. Bu ise, işçilerin sosyal güvenlik kurumu görünümündeki S.S.K.'nın ne olup ne olmadığının bilinmesi ile sıkı sıkıya ilişkilidir.

S.S.K., gerek kuruluş yasasında gerekse 506 sayılı yasada belirlenmiş kurallarla işçi sınıfının sosyal güvenliğini ve umudunu eksik de olsa üstlenmiş görünümündedir. Aslında ise, artan ve yoğunlaşan işçi talepleri karşısında hem bu ihtiyaçları dizginlemek hem de kaynak bulmak isteyen sermaye çevrelerini rahatlatma amacı ile günün koşullarının zorunlu kıldığı bir kuruluştur.

Yönetimi üç ayrı guruba verilmiştir. İktidar temsilcileri, işveren ve işçi temsilcileri. Bu üç gurup temsilcilerinin uzlaşıcı ortak görüşü S.S.K.'nın amaç ve işleyişinde yönlendirici olacaktır. İşbaşında işçiye dönük bir iktidar olmayınca hükümet temsilcileriyle işveren temsilcilerinin bütünleşmiş olması, işçi sınıfının savunucusu olmayan işçi temsilcileriyle de bu ittifakın sağlanacağı sonucunu doğurmaktadır. Bir ittifak sağlanmış, böylece bu tür kuruluşların özde finansman kaynağına dönüşmesi gerçekleştirilirken, öte yandan göstermelik amaca yönelik çalışmaların göstermelikten öte gitmeyeceği kesinlikle ortaya çıkmıştır.

Bu tesbiti yapınca, S.S.K. Genel Kurulu hakında bugün söylenecekler, ülke çapında da ittifak halinde bulunan ÜÇ'lünün genel kuruldaki görüntülerini tesbit ve teşhir etmek yönünde olacaktır. Başka bir deyişle 30 milyar'a yaklaşan kurum varlığının sermayenin hizmetine en iyi biçimde sunma yolunda üç kesimin sözcüleri «ne diyorlar» ı sergiliyebilmedir.

Tesbit edilebilen en önemli nokta, S.S.K. da sistem değişikliği konusunda üçlü ittifakın sözcülerinin birleşmiş olması.

Halen uygulanmakta olan sisteme KAPİTALİZASYON deniliyor. Bu sistem şöyle işlemekte. Kurum, yıllık gelirlerinin bir bölümünü, ileride ödeyeceklerini karşılamak üzere biriktirir. Biriken bu fonların % 40'ını devlet tahvillerine yatırmak zorundadır. Uygulamada ise bu oran çok aşılmıştır. (% 56) toplam 15 milyar. Bir kısmı bankalarda mevduat olarak saklanır. (3 milyar) Bir kısmı gayri menkullere yatırılır. (2,5 milyar) Bir kısmı işçi meskenleri kredilerine verilir. (5,2 milyar)

Aslan payı devlet tahvillerine ayrılmıştır ama tümü de dolaylı ya da dolaysız yönden sermaye sınıfının hizmetine sunulmaktadır. Ama SANAYİ BURJUVAZİSİ bu paylaşımdan en az pay almaktadır. İşte «sistem değişikliği» SANAYİ kesimine kaynağın tümüne yakınını aktarmaya yöneliktir.

Geçilmek istenilen sisteme «repertisyon» ismi verilmiş. Bu sistemde fon biriktirme yok ve var olan fonlar ile harcamalardan arta kalanların tümü SANAYİ yatırımlarına yöneliyor. Kurumun yapması gereken ödemeleri ise, her geçen gün sayıları artan sigortalılardan elde edilen primlerle karşılanıyor.

Bu sistem şöyle yansıtıldı S.S.K.'nın 31 nci genel kurulunda:

Türk - İş sözcüsü doğrudan bu sisteme geçilmesini söyledi.

Hükümet sözcüsü bakan, işverenlerin prim borçlarının 3 milyara yaklaştığını, işverenlerin, sigorta primlerini kuruma yatırmayarak ucuz kredi olarak kullandığını, dolayıyla bu sistemden vaz geçilmesini söyledi. Yeni sisteme geçildiğinde gerekli olan sigortalı kapsamının genişletilmesini dolaylı olarak gündeme getirirken, sigortalı olması gerekip de sigortalı yapılmayan KAÇAK işçilerin ve tarım işçilerinin sigorta kapsamına alınması gereğinden söz etti.

İşveren sözcüsü ise, Kuruma borcu olanların sanayi kesiminden olmadığını vurgulayarak, kurum fonlarının işçi meskenlerine yatırılmasını kınadı.

Bütün söylenenler aynı noktada birleşiyordu: Kurum fonları SANAYİ YATIRIMLARI'na yöneltilmeli. Hani % 51'i kamu, % 49'u özel hisseye sahip, yönetimi ise tamamen özel kesimin elinde olan sanayi yatırımlarına.

Bu durum, «fabrikalar açıyoruz», «işçilere iş sahası yaratıyoruz» kılıfı içinde S.S.K. fonlarının daha «çağdaş» bir yöntemle, sermaye sınıfına kredi olarak verilmesi demektir.

Her iki sistemde de işçiler PATRONLARINA kredi açıyor.

Bize göre sigorta tekniği açısından daha doğru olan ikinci sistemdir. Yeni sistemin işçi sınıfımızın ekonomik - demokratik mücadelesi açısından doğruluğu, daha doğrusu yararlılığı ise işletiliş biçimine bağlı. Yani birinci bölümde gösterdiğimiz kısa dönem hedefe ulaşılır ve işçiler S.S.K. yönetiminde belirli ölçüde söz sahibi olurlar ise, işçi sınıfının yararlılığı açısından kullanılabilir bir sistem oluşudur.

SONUÇ

Sosyal Sigortalar Kurumu hakkında söylenecek çok şey var. Çok şey oluşu işçilerin S.S.K. hakında çok şey bilmelerinin gereğinden.

Özetlersek,bir doktora günde 100 hastanın düşmesi, mali olanakların varlığına karşın hizmet standardının düşüklüğü; emekli aylıklarının en erken 6 ayda bağlanabilmesi; yüzbinlerce işçinin sigortalı olması gerekirken sigortalı yaptırılmaması ve kaçak işçi diye adlandırılması; işçiye konut kredisi veriyoruz diye işçiden başka herkesin konut sahibi olması ve müteahitlerin vurgunculuğu; tekelci inşaat malzemesi üreticilerine ve bayilerine yeni olanaklar yaratılması, kısaca işçinin sosyal güvenliği adına yapılanların, yapılmayanların hepsi sermaye sınıfı adına, onun hesabına kurulan bir İŞLEYİŞ'in ürünüdür.

Elbette işçi sınıfımız gerçek sosyal güvenliğe de, gerçek sosyal güvenlik kuruluşlarına da sosyalist bir düzende kavuşacaktır.

Bu doğrunun çizgisinde Sosyal Sigortalar Kurmu'nun işçi sınıfımızın ekonomik - demokratik mücadelesi içinde:

— S.S.K. yönetiminin demokratikleştirilmesi, işverenlerin yönetimden ve S.S.K.'dan uzaklaştırılmaları,

— S.S.K. genel kurullarının işçi sınıfının gerçekten temsil edileceği delegelerle toplanması, bu yapıda bir genel kurulun, S.S.K.'nın tüm yönetiminde gerçekten söz ve karar sahibi olması,

— Kurumda çalışan emekçilerin, işçi sınıfının ekonomik ve politik çizgisi içinde yer almalarının sağlanması,

temel konular olarak görülmelidir.

Sosyal Sigortalar Kurumu'nu işçi sınıfımızın sosyal güvenlik kuruluşu haline dönüştürme mücadelesinde ileri.

ÖRGÜT HABERLERİ

«Partimiz Merkez Yayın Organı Çark - Başak ve İlerici Gençlik gazetesinin usulsüz olarak toplatılması ve fiili sansürsür uygulanması konusunda İzmir İl Başkanı Gündüz Mutluay'ın basına verdiği demeçtir.»

"BERGAMA SAVCISI BASINA SANSÜR UYGULUYOR"

Bergama C. Savcı Yardımcısı, Yönetim Kurulu Üyemiz Nizamettin DURK'un elinden polislerce alınan ÇARK - BAŞAK ve İlerici Gençlik gazetelerine «Belki haklarında toplatma kararı vardır» gerekçesiyle el koymuş ve 11 Haziran'dan beri iade etmemiştir.

Hiçbir yasal gerekçe gösterilmeksizin el konulan gazetelerin iadesi için başvurduğumuzda Bergama C. Savcı Yardımcısı Orhan Gökşen'in verdiği cevap ise basın özgürlüğü anlayışını ortaya koyması bakımından ilginçtir:

Savcı Yardımcısı gazetelerin iadesini istediğimizde «Ankara ve İstanbul'a yazı yazarak toplatma kararı olup olmadığını sorduğunu, henüz Çark - Başak için cevap gelmediğini toplatma kararı yoksa her iki gazeteyi de birlikte vermek için İlerici Gençlik'i de beklettiğini» söylemiştir.

Bu durumun fiili bir sansür uygulaması olduğunu belirttiğimizde verilen cevap daha da ilginçtir:

Savcı Yardımcısı «Kuşku duyduğu bütün gazeteler için aynı işlemi uygulayacağını, zaten gazetelerin günlük olmadığı için gecikmesinin de pek önemli olmadığını» söylemiştir.

Hakkında hiçbir toplatma kararı verilmemiş, soruşturma bile açılmamış gazetelerin bir aya varan bir süredir tutulması FİİLİ BİR SANSÜR UYGULAMASIDIR. Savcı Yardımcısının sergilediği hukuk anlayışına göre bütün gazetelerin «Belki haklarında bir toplatma kararı vardır» gerekçesiyle hergün toplatılması gibi yasa dışı bir uygulama meşru sayılabilmektedir.

Partimiz yayın organında somutlaşan bu sansür uygulamasına son vermek ve diğer gazetelere de sıçratılmasını önlemek için gerekli girişimler yapılacak ve ÇARK - BAŞAK gazetesi Savcı Yardımcısına rağmen Bergama'da satılmaya devam edecektir.»

DEVLET GÜVENLİK MAHKEMELERİ

«Devlet Güvenlik Mahkemelerinin 1961 Anayasa'sına, genel hukuk anlayışına aykırı, anti - demokratik nitelikleri üzerine oldukça duruldu, tartışıldı, kamuoyuna açıklandı. **Bütün bu tesbitlerden çıkan temel sonuç, Devlet Güvenlik Mahkemelerinin kuruluşunun Anayasa'nın, mevcut hukuk düzeninin dışına ve üstüne çıkmak girişimi olduğudur.** 1961 Anayasa'sında yapılan değişiklikler arasında 136. maddeye Devlet Güvenlik Mahkemelerinin kuruluşuna ilişkin hükmün eklenmiş olması bu yargımızı cerhetmez. Devlet Güvenlik Mahkemeleri 1961 Anayasa'sının demokratik özgürlükler anlayışına, yargı birliği ilkesine aykırıdır. 1961 Anayasa'sında yapılan değişikliklerin Anayasa'nın temel ilkelerine uygun olup olmadığı ise kendi başına ayrı bir sorundur. Bu mahkemelerin kurulması ve işlemeye koyulmasıyla ülkemizde birbirinden ayrı iki hukuk sistemi yaratılmıştır. Şöyle ki; birincisi, Devlet Güvenlik Mahkemelerinin suç olarak niteleyip yargıladığı bütün fiil ve hareketleri, olayları yargılama yetkisinde olan ve yargıya gelmiş bulunan mahkemeler esasen vardır ve görev yapmaktadır. Başka mahkemelerin yetkisine girmeyip de açıkta kalmış olan, bunun için de Devlet Güvenlik Mahkemelerinin kurulmasına lüzum gösteren «suç» lar yoktur. İkincisi, Devlet Güvenlik Mahkemelerinin yetkileri öyle genel, kapsamı ve içeriği belirsiz terimlerle tarif edilmiştir ki, istenirse bu yetkilerin içine sokulamayacak ve Devlet Güvenlik Mahkemelerince yargılanamayacak suç yoktur. Bunun için altını çizerek diyoruz ki, Devlet Güvenlik Mahkemeleri Anayasa ve mevcut hukuk düzeninin dışına ve üstüne çıkma girişimidir ve bu girişimle ülkemizde ikili hukuk ve yargılama sistemi yaratılmıştır. Görev tayini konusunda Devlet Güvenlik Mahkemelerine diğer mahkemelere tanınmayan üstün ve kesin bir yetki tanınmış olması da bunun bir belirtisidir.

Bu niteliğiyle Devlet Güvenlik Mahkemeleri demokratik hak ve özgürlükler için, işçi ve emekçi sınıfların politik ve ekonomik mücadelesi için, tüm ilerici, demokrat güç ve hareketler için en büyük tehdittir. Devlet Güvenlik Mahkemeleri olağanüstü durumlar için olağanüstü mahkemeler olarak öngörülmüş olan sıkı yönetim mahkemelerinin olağan durumlarda da sürdürülebilmesi için icat olunmuş ve bu nedenle de sıkıyönetim mahkemelerinden bile daha anti - demokratik kurumlardır.

Burjuvazi ve onun iktidarları Türkiye'de her zaman kısıtlı kalmış olan demokratik hak ve özgürlükleri Anayasa'yı tekrar, tekrar değiştirerek, diğer çeşitli kanunların anti - demokratik niteliğini ağırlaştırarak daha da sınırladıkları halde istedikleri «rahata» kavuşamadılar. Demokratik güçleri iyice kıstıracak demir çemberi yaratamıyorlardı bir türlü. Çözümü Devlet Güvenlik Mahkemelerini kurmakta gördüler. Böylece, burjuvazi ve iktidarları kovuşturma ve yargılama alanında sıkıyönetim mahkemelerinden bile daha geniş kapsamlı bir araca kavuştular.

Suç diye nitelenecek bütün fiil ve hareketleri Devlet Güvenlik Mahkemelerince ele alınıp yargılanabileceği bir durum mevcut olmakla birlikte, Devlet Güvenlik Mahkemelerinin kuruluşu asıl işçi sınıfının politik ve ekonomik hareketini hedef almaktadır. Bu arada, diğer demokratik, ilerici güçler, hareketler, örgütler de vurulmaya açık durumda gelmektedir.

Anayasa, iktidarda veya muhalefette olsunlar demokratik rejimin vazgeçilmez unsurları saydığı siyasi partileri diğer derneklerden ayırmış, onları Anayasa güvencesi ve koruması altına almıştır. Bunların hangi şart ve hallerde kapatılabileceğini bir Anayasa maddesi ile hükme bağlamıştır. Dernekler kanunundan ayrı olarak bir siyasi partiler kanunu çıkarılmış ve bu kuruluşlara ve yetkililerine uygulanacak kavuşturma ve yargılama usulleri ayrıntılarıyla tesbit edilmiştir. Oysa şimdi Devlet Güvenlik Mahkemeleri parti tüzel kişiliklerini, programlarını, parti organlarını oluşturan parti yetkililerini yargılamak yoluna girmişlerdir. « Devlet Güvenlik Mahkemeleri tüzel kişi olarak partiyi yargılamıyor, gerçek kişileri, partilileri yargılıyor» demek bir kaçamak olmaktan öteye gitmez kişiler, kişisel davranışlarından ötürü değil, tüzel kişiliğe ilişkin suç isnatlarıyla yargılanıyorlar. Zaten savcı açıkça dava, «bir siyasi partinin yasalara aykırılığı davasıdır» diyor ve partinin programının tartışılacağını belirtiyor. Oysa bir partinin yasalara aykırılığı ve programında suç unsuru olup, olmadığı kesinlikle Anayasa mahkemesinin yetkisine giren hususlardır.

Bu durumda, Anayasa'nın siyasi partilere ilişkin hükümleri ve Siyasi Partiler Kanunu işlemez hale getirilmiş, fiilen ortadan kaldırılmış olmaktadır. Artık siyasal hayata ilişkin olarak Anayasal düzenden söz etmenin anlamı kalmamıştır.

Devlet Güvenlik Mahkemeleri işçi sınıfının ekonomik mücadelesini de mevcut diğer kanunlara bırakmamaktadır. İşçi - işveren ilişkileri ve işçilerin girişecekleri eylemler hemen her yönden bu mahkemelerin yetki sınırları içine sokulabilmektedir. 274 - 275 sayılı kanunları değiştirmeden, sıkıyönetim ilân edilmeden de işçi sınıfının ekonomik mücadelesi ve sendikal hareketi daha sıkı bir biçimde baskı altına alınmak istenmektedir.

Egemen sınıf burjuvazi ve müttefikleri sömürü düzenini sürdürebilmek, ellerinden geldiğince artık değer oranını yükselterek sürdürebilmek için bir baskı rejimini demir çember gibi topluma geçirmek çabasındadırlar. Devlet Güvenlik Mahkemeleri bu çemberin önemli bir parçasıdır. Bu çemberi kırmak işçi sınıfının ve tüm demokratik, ilerici kuruluşların, akımların, kişilerin ileri görevidir. Devlet Güvenlik Mahkemeleri kanununun geçirilmesi önlenmelidir.» **(Genel Başkanın demecinden)**



ESKİŞEHİR İL ÖRGÜTÜNÜN 1. KURULUŞ YILI KUTLANDI

Türkiye İşçi Partisi Eskişehir İl Örgütünün 24 Haziran 1976 günü birinci kuruluş yılı Parti İl Merkezimizde parti üye ve aday üyesi arkadaşlarımız tarafından kutlandı.

Kuruluş toplantısına eski döneme emeği geçmiş partili arkadaşlar ve sempatizanlar da katılmışlardır. İl Sekreterinin açışı ile başlayan toplantıda Eskişehir İl Başkanımız Vedat Baranoğlu arkadaşımız, Parti çalışmaları ve örgütlenme konusunda bilgi vermiş bu arada partili olmanın özellik ve niteliğini iyi kavramış olan üye ve aday üye arkadaşlarımıza teşekkür ederek, bu başarılarla yetinmiyeceğimizi büyük başarılar elde etmek için var gücümüzle çalışmamız gerektiğini söylemiştir.

Partili arkadaşlarımız bir yıllık çalışmalarını panolarda sergilemişler ve davetli arkadaşlarımıza partimizin çalışmalarını sunmuşlardır.

AÇIKLAMA

Elinizdeki 11. sayı Çark Başak'ı içindeki konuları iki sayıya bölmek istemediğimiz için 20 sayfalık bir sayı olarak hazırlamak zorunda kaldık.

Ancak Çark Başak'ın 150 kuruş olan fiatı ile bu 20 sayfanın maliyeti karşılanamıyordu.

Bu nedenle yalnız bu sayı için Çark Başak'ın fiatı 250 kuruşa çıkarılmıştır.

Okuyucularımızın bizi anlayışla karşılayacağına eminiz. Saygılarımızla.

Ordu Belediyesinde, Genel - İş Sendikası üyesi işçilerin başarıyla yürütüp sonuçlandırdıkları grev sırasında TİP Ordu İl Örgütü'nün dağıttığı bildiri.

HALKIMIZA

MC Hükûmeti iş başına geldiğinden beri halkımıza yapılan baskılar gün geçtikçe artmaktadır.

Ekmeğimizden çayımıza, kibritimizden gazyağımıza kadar en acil hayati ihtiyaç maddelerinin yanı sıra, tüm malların fiyatı yükselmekte, buna karşı halkımızın satın alma gücü gittikçe azalmakta ve bu zamlar, faili meçhul siyasi cinayetlerin, gençlik olaylarının arkasına gizlenerek sinsice yapılmaktadır.

MC'nin niyeti bellidir. Halkımızın dikkatini çelerek zam üstüne zam yapmak ve böylece patronların kesesini çalışanların kanları, alınterleri, gözyaşları pahasına doldurmaktır.

Bunu anlayan halkımız, tüm çalışanlar, başta **İŞÇİ SINIFIMIZ** olmak üzere, bütün bunlara karşı çıkmakta, ve **MC'nin düşürülmesi** için geniş kitle direnişlerini sürdürmektedir.

Aylardır maaş ve ikramiyelerini, elbise ve ayakkabılarını alamayan; 8 saat yerine 14 saat çalıştırılan, ezilen, horlanan, çocuklarına et yürü gösteremeyen Ordu Belediyesinin cefakâr, yiğit, şehrimizin yüz akı temizlik işçileri,

*** Sosyal haklarına kavuşabilmek için;**

*** Verilmiyen ücretlerini almak için;**

*** Çocuklarının karnını insanca ve hakça doyurabilmek, evine alnı açık, başı dik dönebilmek için;**

*** Çeşitli uyarılara rağmen yasal haklarını vermeyen baskıcı işverene, İŞÇİ BİRLİĞİNİN, İŞÇİ GÜCÜNÜN ne olduğunu göstermek için GREV YAPIYORLAR.**

G R E V L E R İ K U T L U O L S U N

TÜM ÇALIŞANLAR

Davamız ortak, çilemiz derdimiz, kurtuluş yolumuz birdir.

Mücadelemiz **KUTSAL EMEK** mücadelesidir,

İşçi arkadaşlarımızın haklı direnişlerini desteklemek, onlara yardımcı olmak, hakseverliğin, memleket severliğin bir gereğidir.

YAŞASIN İŞÇİLERİMİZİN HAKLI DİRENİŞİ

YAŞASIN EMEĞİ YARATANLARIN ÖRGÜTLÜ MÜCADELESİ

YAŞASIN SOSYALİZM

YAŞASIN TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ

T.İ.P.
ORDU İL ÖRGÜTÜ

DENİZLİ İL ÖRGÜTÜNDEN HABERLER

TİP Denizli İl Örgütü kurulurken basına verilen bültenin geniş bir bölümünü yayınlıyoruz.

Ülkemizde M.C. İktidarının faşizmi tırmandırma çabalarına karşın Türkiye işçi sınıfı ve sosyalist hareketi bayrağını her gün biraz daha yükseltmektedir.

Burjuvazinin işçi sınıfı ve tüm demokratik güçlere karşı giriştiği kanlı terör eylemlerinin yanı sıra sosyalist hareketi bölme çabaları da her geçen gün etkisini yitirmektedir.

Geçen dönem Türkiye İşçi Partisi'nin ve öteki demokratik güçlerin on yıllık uğraşı birikim ve bilinçlenme çabalarına karşı getirilen 12 Mart dönemi kitleleri yıldıramamıştır.

Türkiye Sosyalist hareketi ve demokratik güçleri 12 Mart girişimini kısa sürede alt etmiştir. Artık geniş işçi ve emekçi yığınların sola açılma dönemi başlamıştır.

Partimiz, TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ ilimizde kurulurken bu bilinçlenme ve birikimin yegane mirasçısı ve kalıcı örgütü olduğunu bir kere daha göstermiştir.

Ülkemizin her yanında olduğu gibi ilimizde de Sosyalist hareketi parçalama girişimleri başarılı olamamıştır.

Türkiye işçi sınıfı ve sosyalist hareketinin yegane umudu olan TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ her geçen gün kitlelerin içinde örgütlenmekte ve maddi bir güç haline gelmektedir. Örgütlerini ülke sathına yaymaktadır. Öncü işçilerle aydınlar Partimiz saflarında toparlanmaktadır.

Selam olsun Türkiye'nin aydınlık geleceğine,

Yaşasın İşçi sınıfımız ve tüm demokratik güçlerimiz,

Yaşasın Partimiz, TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ.

partili çark başak'ın en iyi muhabiri, en iyi dağıtımcısı ve en iyi okuyucusudur.

Burjuvazinin beslediği bir kısım basının olayları çarpıtma çabasına karşın, TİP Bursa İl Başkanının basına açıklaması.

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ İŞÇİ SINIFI İÇİNDE KÖK SALMIŞTIR

Bursa'da işçilere saldıranların ve Muammer Çetinbaş'ın katillerinin savunuculuğunu üstlenen gerici basın, beceriksiz yalanlarla kamuoyunu yanıltma derdine düştü. Bunun en son örneği, Bursa'daki mahalli gazetelerden birinde 8 Temmuz 1976 günü çıkan bir haberdir. Bu haber «Bursa'daki işçi olaylarını Türkiye İşçi Partisi yaratıyor» iddiasını taşımaktadır.

Tofaş'ta tetiği çeken el «Resmen» belli olmamıştır. Ama cinayet şebekesi bellidir. Burjuvazi - MC iktidarı - Türk - İş el ele vermişler, işçi sınıfının gelişen hareketini boğmaya çalışıyorlar. İşçi sınıfının uzun mücadeleler sonunda elde ettiği hak ve özgürlüklerini gaspetmeye kalkışıyorlar. İşçi sınıfı, kazanımlarını canı ve kanı pahasına savunuyor. Dün 15 - 16 Haziran'da böyle oldu. Bugün Bursa'da böyle oluyor.

Hal böyle iken, olayların yaratıcısı olarak Türkiye İşçi Partisini göstermek niye? Gerçekler, kamuoyunu yanıltamayacak kadar gün gibi açıkken, ellerini kollarını sallayarak serbestçe dolaşan suçluları saklamak için uydurma suçlar ve suçlular yaratmak gayretleri boşunadır ve sonuç vermeyecektir. Koro halinde öten gerici basının bütün gayretkeş çabaları bu yöne doğrula dursun, burjuvazinin ve MC'nin maşası Türk Metal Sendikasının ve onun komandolarının ipliği çoktan pazara çıktı. Kamuoyu şimdi bir tek şey istiyor: katillerin yakalanmasını.

Türkiye İşçi Partili işçilerle, CHP'li ve diğer işçileri çatışıyor göstermek, işyerlerindeki birliği bozmaya yönelik acemice bir taktiktir. Bu oyun da sökmeyecek. İşçilerin birliği, ders alması gerekenlere cevabını verdi. İşçi sınıfı ile diğer demokratik güçleri bölmeye çalışanlar, işçi sınıfını kendi içinde de bölmeye çalışıyorlar. İşçiler, bu oyuna gelmeyecek kadar uyanık ve tecrübelidirler. CHP'lisi, TİP'lisi; partilisi, partisizi bütün işçiler bugün faşist saldırılara karşı omuz omuza karşı koyuyorlar, Sendikaları Maden - İş'i dimdik ayakta tutuyorlar. İşçi sınıfımız, demokratik hak ve özgürlüklerin savunulmasında en başta gelen güvencemizdir. Onun kendi içinde birliğini ve onun diğer demokratik güçlerle birliğini gözümüzün bebeği gibi koruyacağız. Son olaylarda bütün anti - faşist güçler birlik konusunda bir sınav verdiler ve bu sınavdan yüzlerinin akıyla çıktılar. Şimdi önümüzde bir miting var. Bu miting demokratik güçlerin birliğini bozmaya çalışanlara bu birliği yokmuş gibi göstermeye çalışanlara en iyi cevap olacaktır.

Türkiye İşçi Partisine yapılan saldırılar kimseyi şaşırtmıyor. Çünkü, Türkiye İşçi Partisi ve üyeleri tırmanan faşizme karşı en ön safta dövüşüyor. Dövüşecek. Dost, düşman bunu böylece bilmeli.

Türkiye İşçi Partisi işçi sınıfı içinde kök salmıştır. Halkımızın kurtuluş mücadelesinin öncüleri burada yetişiyor. İşçi sınıfının partisini kendi sınıfından, işçi sınıfından sökmek kimsenin gücünde değildir.

TİP Hacıbektaş İlçesi'nin bildirisi.

EMEKÇİ HALKIMIZA

Ülkemizde ekonomik ve politik bunalım son noktasına geldi dayandı. Dışa bağımlı kapitalizm çıkmazda. 1975 yılının dış ticaret açığı 50 milyar lira. Devlet bütçesi 1975 yılında 9 milyar açıkla kapandı. Bu açığın daha da artacağı açıkç görülüyor.

Egemen sınıflar içine düştüğü bunalımdan kurtulmanın yolunu, işçi ve emekçi sınıflara daha fazla yüklenmekte buluyorlar.

Bunun için faşizme gidilmek isteniyor.

Tüm sosyalistler, ilericiler baskı altında sindirilmek isteniyor. İlerici niteliği ile tanınan Hacıbektaş'daki baskılar, tutuklamalar, yargılamalar, memur ve öğretmen kıyımları Türkiye'de yapılan baskıların bir parçası

Bu baskılara karşı durulması, bu baskıların kaynağının yokedilmesi, işçilerin, köylülerin ve tüm emekçilerin içinde bulundukları güç koşullardan kurtulması için TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ aşağıdaki amaçlar doğrultusunda mücadele verecektir.

— Topraksız ve az topraklı köylüler için yurt çapında uygulanacak ve bedelsiz toprak dağıtımına dayanan bir toprak ve buna bağlı olarak tarım reformu yapılmalıdır.
— Ücret ve maaş gelirleri, enflasyon ve hayat pahalılığının önünde gidecek biçimde yükseltilmelidir.
— Herkesten mali gücüne göre vergi alınmalı, vergilendirmede adalet sağlanmalı, vergi kaçakçılığı önlenmelidir.
— Esnaf ve zanaatkârlara, küçük ve orta işletmelere ve köylülere kooperatifleşme gibi yollarla kredi imkânlarını genişletecek ve modern araç, gereç kullanımını teşvik edecek tedbirler alınmalıdır.
— Memurlar dahil tüm çalışanların sendikalaşma, grev ve toplu sözleşme hakları kabul edilmelidir.
— Dış ticaret, bankalar, sigorta şirketleri devletleştirilmelidir.
— Düşünce ve örgütlenme özgürlüğüne set çeken 141. ve 142. maddeler kaldırılmalıdır.
— Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri, Dernekler, Siyasi Partiler yasaları ile diğer tüm yasaların anti - demokratik madde ve hükümleri ayıklanmalıdır.
— TRT yeniden bağımsız, özerk bir kurum haline getirilmelidir.
— NATO ve CENTO'dan çıkılmalıdır.
— ABD ile yapılan bütün ikili anlaşmalar feshedilmelidir.
— Tüm yabancı üsler kaldırılmalıdır.
— Avrupa Ekonomik Topluluğu ile yapılan anlaşmalar feshedilmeli ve Ortak Pazar'a girme girişiminden vazgeçilmeli, Enerji Ajansı'ndan çıkılmalıdır.
— Askeri bloklar dışı, bağlantısız bir dış politika izlenmelidir.

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ, bu somut hedeflerin gerçekleştirilmesi, demokratik hak ve özgürlüklerin geliştirilmesi için mücadele eder.

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ HACIBEKTAŞ İLÇE ÖRGÜTÜ mücadelenin Hacıbektaş'daki parçasının gerçekleştirilmesi için kurulmuştur.

TİP Kdz. Ereğli İlçesi'nin Bursa İşçilerini destekleyen bildirisi.

ARKADAŞLAR

Büyük Sermaye bilinen bir stratejiyi uygulamaya çalışıyor: Ülkü Ocakları, ülkücü işçiler derneği gibi bir takım kuruluşlar aracılığı ile işçilerin ve emekçilerin yoğun olduğu yerlerde örgütlenerek, Faşizmin kitle tabanını oluşturmak istiyor. Bunun planını çok önceden hazırlamıştı ve açık açıkta ilan ediyordu.

Seydişehir'de ortalığı kana bularken, iktidarının açık desteği ile yetkiyi verdiği Türk Metal - İş Sendikasına hedefi Bursa olarak gösteriyordu. Seydişehir'de başlatılan hareket, Tariş'e sıçratıldı. Ve son olarak da Bursa'da arkadaşlarımızı kana buladılar.

Ama kurt postuna bürünmüş bir avuç sendika beslemesi eşkiya bozuntuları TOFAŞ'da kurdukları tuzağa düştüler ve büyük sermayenin sahneye koyduğu senaryo ortaya çıktı.

Bu senaryo, Büyük Sermayenin İŞÇİ SINIFI karşısındaki tavırlarını ve sınıflarının tarihsel özelliğini yansıtıyordu. İşbirlikçi büyük sermaye daha çok kâr edebilmek için işçinin alınterine olduğu kadar kanına da kasdetmektedir. Nitekim geçen hafta Sermaye alabildiğine emek sömürme iştahıyla birlikte kan da içtiğini bir kez daha vurguladı. Büyük sermayenin bu konudaki Politik saldırı gücünü Milliyetçi Cephe iktidarı oluştururken, İşçi Sınıfının bütünlüğünü parçalama görevini de Türk - İş yönetimi üstlenmekteydi.

Ama İşçi Sınıfı 10 Temmuz'da Bursa'da Sermaye, M.C. ve Türk - İş üçlüsünün oyununu bozacaktır.

İşçi sınıfı tüm kötülüklerin kaynağı olan sömürü düzenini kaldırmak ve insanca yaşama olanağına kavuşmak için verdiği mücadeleyi; diğer tüm emekçi sınıf ve tabakalarının, halk kitlelerinin yürüttüğü demokratik mücadeleyle beraber, onlarla birleşip kaynaşarak ve onlara öncülük etmek görevini üstlenerek yürütür. İşçi sınıfı sömürüyü ortadan kaldırıp özgürce ve insanca yaşamak olanağına kavuşup kendisini kurtardığı zaman, kendisiyle birlikte diğer tüm emekçi kitleleri de birlikte kurtarmış olur.

İşçi sınıfının gelişen bu hareketini durdurmaya kimsenin gücü yetmiyecektir.

Kılavuzumuz Bilimsel Sosyalizm. Silahımız Partimizdir.

Yaşasın İşçi Sınıfı.





TİP. İl Örgütünün miting sonunda dağıttığı bildiri.

GÖREV BAŞINA

KARDEŞLER!

Türk - İş'e bağlı Türk - Metal İş komandolarının TOFAŞ'da döktüğü kan daha kurumadı. Bizlerden biriydi kurşunlanan, yitip giden. Yitip giden bizden biri ama, tutuklananlar, işten çıkarılanlar da bizlerden. TOFAŞ'tan iki arkadaşımız içerde. Fabrika girişinde ise ilan var: «tutuklu iki temsilcinin işlerine 17/2 ye göre son verilmiştir.»

Renault'tan 6 arkadaşımız da 142 den yargılanacaklar. Suçları mı? Kitaplık kurmak! Kitap okumayı suç sayıyorlar. Öte yandan da «hürriyetçi demokratik rejim var memlekette» diyorlar.

Onlara göre «hür demokratik rejim yürürlükte» ama, Devlet Güvenlik Mahkemeleri kanununu yeniden çıkarabilmek için yırtınıyorlar. Demokrasi diyenin, sosyalizm diyenin karşısına 141 - 142'yi dikiyorlar. 274 - 275 sayılı kanunları yeniden değiştirmek için tasarılar hazırlıyorlar. Ülkeyi tam bir karanlığa gömmek istiyorlar. İşçi sınıfına ve emekçi kitlelere demirden bir çember geçirmek için planlar yapıyorlar. Güçleri yetse «Demokrasi de neymiş!» diyecekler. Zaten kısıtlı, zaten sınırlı demokratik hak ve özgürlükleri tamamen rafa kaldıracaklar.

Hayat daha zorlaşıyor hergün. Hayat çalışanlar için, emeği ile geçinenler için daha çekilmez hale geliyor hergün. Karşımızdakiler, sermaye sahipleri, burjuvazi ise doymak bilmez kâr hırslarını tatmin etmenin yollarını arıyorlar. «Ne yaparım da sömürüyü daha da çoğaltırım?» diyorlar. «Ücretler dondurulmalıdır!» diye bunun için bağırıp duruyorlar.

Devir MC devri arkadaş!

Devir, büyük burjuvazinin, patronların, büyük toprak sahiplerinin devri! Devir, sömürü devri, baskı devri!

Sömürü ve baskı, işsizlik, pahalılık, ise bizim alnımızın yazgısı değil arkadaş!

Sonuna kadar sürecek de değil!

Sömürü ve baskıya «Hayır!» demek, özgürlüğe, bağımsızlığa, demokrasiye ve sosyalizme doğru yol almak boynumuzun borcu. Bu yoldaki bütün engelleri aşmak işçi sınıfının ve emekçi kitlelerin boynunun borcu. Ve bunu biliyor, her geçen gün daha iyi görüyor, anlıyoruz.

Dertleri işte bu arkadaş! Dertleri gelişmeyi durdurmak!

Karşımıza Türk Metal olarak çıktılar Bursa'da. Yarın bilmem ne sendikası olarak da çıkabilirler. Ama ipler kimin elinde? Kurşun sıkanların arkasında kimler var? Kimin hesabına iş görüyor bunlar? Kimlerin saltanatı sürsün diye yapılıyor bütün bunlar?

Dert bütün sermaye sahiplerinin, bütün patronların derdi arkadaş!

İlerici sendikaların, DİSK'in hesabını bunun için görmek istiyorlar. İşyerimizdeki birliğimizi, sendikamızdaki birliğimizi bunun için yok etmek istiyorlar. İşçilerin sosyalist bilinçlenmesinden, politik örgütlenmesinden bunun için korkuyorlar. Sosyalist mücadeleye daha aktif olarak kendi partimizde katılmamızı bunun için hazmedemiyorlar. Gelişmeyi bunun için durdurmak istiyorlar.

Gelişmeyi durdurmak, yok etmek ise mümkün değil. Hızlandırmak ise bizim elimizde. Bunun için yapacak işlerimiz var. Görevlerimiz var.

Görev, işyerindeki ilerici birliğimizi güçlendirmektir!
Görev, sendikalardaki ilerici birliğimizi güçlendirmektir!
Görev, sosyalist mücadeledeki gücümüzü yükseltmektir!

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ BURSA İL ÖRGÜTÜ

Faşist saldırıya verilen cevap :

10 TEMMUZ BURSA MİTİNGİ

Büyük burjuvazinin ve MC iktidarının işçi sınıfına, demokratik hak ve özgürlüklere karşı yürüttüğü saldırı pervasızca sürdürülmek isteniyor. Faşist tırmanışı hızlandırmak yolunda bir taraftan Devlet Güvenlik Mahkemeleri gibi anti - demokratik yasalar meclislerden geçirilmek istenirken diğer yandan da saldırılar daha doğrudan bir hal alıyor. Öğrencilere yönelen eli kanlı zorbalar bu kere işçi sınıfına yöneliyor ve kan döküyorlar. Tezgahlanan çeşitli tertip ve provokasyonlar birbirini kovalıyor subjektif niyetleri ne olursa olsun bazı «sol» grupçuklar da bu tertiplerde objektif olarak yer alıyorlar, kullanılıyorlar.

Bu girişimlerin **yeni** ve **öğretici** bir örneği Bursa'da yaşandı ve yaşanıyor.

Bursa'da geliştirilen faşist saldırı ve işlenen cinayet, katiller ortada gezip dururken Maden - İş üyesi iki işyeri temsilcisinin tutuklanarak işlerine son verilmesi, bunlara karşılık cinayet ertesi Bursa işçilerinin bilinçli dayanışması ve gerçekleştirdikleri eylem birliği, İzmir'de Maden - İş sendikasına bağlı bütün işyerlerinde uygulanan saldırıyı protesto için toplan iş bırakma ve 10 Temmuz mitingi, ilericiler için, demokrasiden yana olanlar ve sosyalistler için önemli sonuçları olan olaylar. Bunlardan çıkarılacak dersler var.

Daha önceleri de belirtildiği gibi, gerici burjuva iktidarları özellikle belli işkollarındaki sendikal örgütlenmeyi şu veya bu yolla kontrol altına almak isterler ve istiyorlar. Özellikle bu belirli işkollarında gelişen ilerici sendikal hareketin kazanılan mevzilerden sökülüp atılmasını, geriye püskürtülmesini planlıyorlar. Bu iş için işveren sendikaları «rapor»lar hazırlıyor, planlar yapılıyor. İlerici sendikal hareketle beraber işçi sınıfının politik örgütlenmesinin de gelişmiş olduğu yerlerin hedef olarak seçilmesi gözden kaçmıyor. Seydişehir'e, Tariş'e saldırdılar ve oralardan Bursa'ya yöneldiler. Bunu açıkça kendileri ilân ettiler, «Hedef Bursa» dediler.

Bursa'daki bu saldırıların belirtileri 1976 yılının ilk aylarında görünmeye başlamıştı. Sadece bir kaç üyesi bulunan MİSK Şubat ayında



Bursa'da bir temsilcilik açmıştı. Bursa'daki gerici basın bu aylarda DİSK ve TİP aleyhinde yalana, iftiraya dayanan bir kampanya başlatıyor ve bu faşist saldırı planında üzerine düşeni yerine getirmeye çalışıyordu. DİSK ve TİP aleyhine kaynatılan cadı kazanı, anti - komünist edebiyata dayanan kampanya, Türk - İş'e bağlı sendika şubelerinin yayınladıkları bildirilerle, bu bildirilere yerel basında tekrar tekrar yer vererek sürdürülüyordu. DİSK, özellikle TİP paralelinde bir DİSK Bursa'da yok edilmeliydi. İşçiler bu kasıtlı ve gerçeğe dayanmayan yayınlarla DİSK'e bağlı sendikalardan istifa etmeye zorlanıyordu. Öte yandan da, ilerici işçilerin sendikalar içindeki birliğini ve dayanışmasını bozacak girişimlerde de bulunuluyordu. Sosyal demokrat işçiler TİP'li sosyalist işçilere karşı kışkırtılmak, işçilerin DİSK içindeki ilerici birliği torpillenmek isteniyordu. Bazı işçilerin belediye hoparlörlerinden ise «Bursa'da Tofaş ve Renault'ta ;alışacak milliyetçi işçiler aranıyor» çağrıları yapılıyordu. Diğer illerden faşist militanlar teker teker Bursa'ya yerleştiriliyor, «özel kamplar» oluşturuluyordu.

Kanlı saldırı ve cinayet işte böyle bir gelişmenin sonunda tezgâhlandı.

Ne var ki, bu saldırı ve cinayeti protesto için binlerce işçinin tek bir yumruk gibi şehre yürüyüşü ve Bursalı işçilerin tam bir dayanışma ve eylem birliğini gerçekleştirmeleri, çevrilmek istenen oyunların nasıl boşa çıkarıldığının açık bir göstergesi oldu. DİSK ve TİP aleyhine yürütülen bölücü ve birbirine düşürücü kampanya sonuç vermemişti. Partili sosyalist öncü işçilerin inatlı, sebatlı çalışması, sendikal mücadeledeki öncü kişilikleri, işçi sınıfının ekonomik mücadelesine yaklaşmaktaki doğru çizgileri oyunları bozmuştu.



Kanlı saldırı ve cinayetten sonra olaylar artık yerel basının sınırlarını aşıyor ve «Babıali gazeteleri»nin sayfaları Bursa'da olanlara yer vermeye başlıyordu. Büyük gazetelerde artık «Bursa Olayının İçyüzü»nü anlatan (!) tefrikalar yayınlanmaya başlamıştı. Burjuvazinin akıllı yazarlarının, muhabirlerinin, basın organlarının vardıkları sonuca göre çatışma, «aşırı uçlar»ın çatışmasıydı. Burjuvazinin akıllı basını DİSK'i bir kenara ayırıyor ve «aşırı uçlar»dan biri olarak TİP'i göstererek yayınını buna dayandırıyordu. Yine TİP'li sosyalist işçilerle sosyal demokrat işçilerin arasına nifak tohumları saçılmak isteniyor, gerçeğe dayanan sonuçları değil gönüllerinin istediği sonuçları çıkarıyorlardı. Olayları incelemek için Bursa'ya görevli olarak gönderilen CHP milletvekillerinden oluşan heyet bu incelemesini Maden - İş Bölge Temsilciliğine uğramadan bitirebiliyordu.

Bütün bunlar neden böyle oluyordu?

Durum açıktı ve dost da düşman da biliyordu ki, Bursa'da da DİSK'i DİSK yapan ve DİSK'in gelişmesi, güçlenmesi için en ön safta ve fedakârca mücadele yürütenler TİP'li sosyalist işçilerdi. Bursa'da DİSK'in yerleşmesi bu öncü işçilerin çabalarıyla oluşmuştu ve daha sonra bu sosyalist işçiler mücadelelerine TİP'li olarak devam ediyorlardı. Ve şu da biliniyordu ki, Bursa'da DİSK'in gelişmesini durdurmak ve onu tasfiye etmenin yolu öncelikle TİP'li sosyalist işçilerin etkisizleştirilmesinden, öncelikle onların tasfiye edilmesinden geçiyordu. Bunun başarılması DİSK'i Bursa'da tasfiye etme girişiminin ilk adımı olacaktı. Bu, yerel basının karşı propagandasıyla yürütülmek istenmişti ama sökmemişti. Şimdi aynı işi burjuvazinin kodaman yayın organları yapmak istiyordu. Bu gerçeği bazı «solcu»lar da bir türlü anlamamışlardı ve dar grupçu hesapların esiri olarak sonuç itibariyle aynı kapıya çıkacak girişimlerde bulunmaktan kendilerini alıkoyamamışlardı.

10 Temmuz mitingi bu koşullar altında gerçekleştirildi.

Türkiye İşçi Partililer yapılmak istenenin ne olduğunu, daha ilk belirtiler ortaya çıktığında doğru olarak değerlendirmişlerdi ve baştan beri ona göre davrandılar. DİSK'e bağlı işçilerin ilerici birliğinin bütün saldırılara ve provakosyonlara rağmen korunmasını mücadelelerinin temel ilkesi saydılar. Bu birliği ve birliğin etkinliğini bozucu girişimler ve tertipleri zamanında sergiliyerek diğer ilerici işçileri uyarıyorlardı ve direniyorlardı. Bu miting kararından önce de böyle oldu, miting kararı alındıktan sonra da aynı anlayışla çalışıldı. Bursa'da işçilerin en geniş kitlesinin katıldığı ve diğer demokratik güçlerin de desteğini alan bir gösteri gerçekleştirilmeliydi. 10 Temmuz gösterisinin bu kapsamda güçlü ve başarılı olması için Partililer bağlı oldukları sendikalar içinde ve bu sendikaların yöneticileri olarak bu yönde çalışırlarken ilgili Parti örgütleri de seferber olmuşlardı. Partililer mitingle ilgili çeşitli görevliler arasında yer aldılar, görev yaptılar.

10 Temmuz mitingi burjuvaziye, gerici Türk - İş sendikalarına ve bu yöndeki diğer niyet sahiplerine tam bir cevap oldu. 30 bin kişilik gösteri, ekilen nifak tohumlarının yine sonuç vermediğini, işçilerin ilerici birliğini ve gücünü bir kere daha ortaya koydu. Miting bölgesel bir niteliğe bürünmüştü. Çevre il ve ilçelerden, İstanbul'dan, Kocaeli'nden gelen işçiler, diğer demokratik kuruluşlar Bursa'lı işçilerle beraber yürüyorlardı. Yürüyüş güzergahı üzerindeki Parti İl Merkezinin önünden geçilirken işçiler duruyorlar, İl Merkezine asılan dövizlerdeki «Yaşasın DİSK» ve «Faşizme Geçit Yok» sloganlarını haykırıyorlar ve «Sosyalist Türkiye» sloganı ile yürüyüşlerine devam ediyorlardı. Miting öncesi engelleme girişimleri, bu amaçla yayınlanan karşı bildiriler, Bursa'ya giden yollarda otobüslerin aranma bahanesiyle işçilerin mitinge zamanında katılmalarının önlenmek istenmesi, çevre illerden getirilen güvenlik görevlilerinin estirdikleri «hava», gösterinin böyle görkemli ve başarılı olmasını önleyememişti.

Miting dağılırken Bursa İl Örgütünün «Görev Başına» isimli bildirisi dağıtıldı. Dağıtılan 15 bin bildiriyi işçiler birbirleriyle yarışarak alıyor ve okuyordu. Böyleydi ama, ertesi günkü malıut basın organlarına göre, «İşçiler TİP'in bildirisini almak istememişlerdi.» Bildiriyi alan Bursa'lı ve İstanbul'lu işçiler ise hala ceplerinde sakladıkları bildirilerle bu haberleri okuyorlardı. Oyun yine sökmüyordu. Sökmüyordu ama İstanbul'dan mitinge katılmak için giden İlerici Gençler Derneği (İGD) üyesi bazı öğrencilerin kendilerini görevli sayarak bildiri dağıtımını önlemek istemeleri ve miting sonrasında sebep oldukları ve büyümesine meydan verilmeden önlenen olaylar burjuvaziye yine aradığı malzemeyi sağlamıştı. Bir kısım İGD'li öğrencinin sebep olduğu ve daha genişlemesi Partililerin çabalarıyla önlenen bu olayı mitinge katılan binlerce işçi ertesi gün gazeteden duyuyordu. Hem de kendileri işe karıştırılarak.



Bu öğrencilerin, daha miting başlarında müdahale edilmek zorunda kalınan davranışları da olmuştu. İstanbul'dan gelen işçilerin «Sosyalist Türkiye» sloganı ile otobüslerden inerek yürüyüş kolundaki yerlerini almalarına tahammül edilmiyerek bunu başka sloganlarla bastırmaya kalkıştıklarında, yaptıklarının yanlış ve gereksiz olduğu kendilerine anlatılmak suretiyle mitingde yaratılmak istenen slogan savaşı önlendi. Stadyum civarında duvara kendince bir sloganı tek başına yazan bir goşist, mitingin daha başında bir karışıklığa meydan vermeden etkisizleştirilip oradan uzaklaştırılabilecekken, üstüne çullanan İGD'li bir kısım öğrencinin arasından çıkarıldı ve yürüyüşün başlama yerinden Partililer tarafından uzaklaştırıldı. Partililer mitingin başarılı geçmesi için günlerdir çalışıyorlardı ve mitingde provokasyona sebep olabilecek davranışların önlenmesini kendilerine görev biliyorlardı. Çıkabilecek karışıklıkları, mitingin düzeni bozacak ve görevlilerin yerlerini terk etmelerine sebep olabilecek girişimleri önlemeyi görev sayıyorlardı.

Tekrarlamak gerekir ki, 10 Temmuz Bursa mitingi, faşist tırmanışa ve saldırılara karşı işçi sınıfının kararlılığını ve gücünü ortaya koyan başarılı ve görkemli bir gösteri oldu. Türkiye İşçi Partililer, diğer yerlerde olduğu gibi Bursa'da da ufak hesapların üstünde mücadelenin gerektirdiği bilinç ve kararlılıkla davrandılar ve bundan sonra da böyle davranacaklar. Faşist tırmanışa karşı demokratik hak ve özgürlüklerin korunup daha da geliştirilmesi, toplumun demokratikleştirilmesi mücadelesinde bütün ilerici güçlerin ve örgütlerin birlikteliğini sağlamak için çalışıyorlar ve çalışacaklar.

SOSYALİST MÜCADELEDE ON YIL

13 . Şubat . 1961

İstanbul İşçi Sendikaları birliğine bağlı sendikaların yöneticilerinden bir grup işçi lideri Türkiye İşçi Partisi kuruluş dilekçesini İstanbul valiliğine verdi.



9 . Temmuz . 1961

Bütün ilerici güçlerle birlikte T.İ.P. nin de desteklediği Anayasa tasarısı halkoyuna sunuldu ve kabul edildi.

Ekim . 1961

Millet Meclisi ve Senato seçimleri yapıldı. İnönü'nün başkanlığında bir koalisyon hükümeti kuruldu. Verilen süre içinde 15 ilde örgütlenmesini tamamlayamadığı için T.İ.P. seçimlere katılamadı.

Seçimden sonra İstanbul İşçi Sendikaları Birliği tarafından düzenlenen ve 100 binden fazla işçinin katıldığı Saraçhanebaşı mitingi yapıldı. Sendikalaşma, grev ve toplu sözleşme hakkının kanunlaşması istendi. Bu haklar gerçekleşmediği takdirde grevlere gidileceği belirtildi.

Aralık . 1961

Basında Türk - İş yöneticilerinin, başta S. Demirsoy olmak üzere Sosyal Güvenlik Partisi isimli bir parti hazırlıkları içinde oldukları bildirildi.

Ocak . 1962

Türk - İş başkanı Seyfi Demirsoy Türk - İş temsilciler meclisinde ve Çalışma Meclisi toplantısında yeni bir parti kurma gereğini savundu. Türk - İş başkanı **Artık işçiler kendi partileri aracılığıyla kendi temsilcilerini Meclise sokacak ve işçilerin bitip, tükenmeyen davalarını halle çalışacaktır** dedi. «Çalışanlar partisi» adı altında yeni bir parti kurma hazırlığına girişen Demirsoy ve arkadaşları T.İ.P. yöneticilerinin kurulmuş bir parti olan T.İ.P.'te toplanılması önerisini reddettiler ve T.İ.P.'in ancak 1 - 2 ilde bir kaç yüz kişilik bir işçi topluluğunu yanyana getirebildiğini, ölü doğduğunu, talihsiz bir deneme olduğunu belirttiler. Ayrı bir parti kurmanın işçi sınıfını parçalayan zararlı bir hareket olduğu görüşüne karşı çıktılar. Maksadın sadece işçileri toplamak olmadığını, bütün çalışanlara açık, kuvvetli aydın kadrosuna sahip bir parti kurmak olduğunu öne sürdüler ve T.İ.P.'i yürüttükleri harekete katılmaya çağırdılar. T.İ.P. kurucusu bazı sendikacıların Ankara'daki çalışma meclisi toplantıları sırasında birleşme için sürdürdükleri temaslar sonuç vermedi.

8 . Şubat . 1962

T.İ.P. kurucuları, yayınladıkları bülten ve basına verdikleri yazılı demeçle, parti tüzüğünün sağladığı yetkiye dayanarak M. Ali Aybar'ın Genel Başkanlığa getirilmesini kararlaştırdıklarını açıkladılar. Ertesi gün Aybar bir basın toplantısı yaparak bu daveti kabul ettiğini bildirdi. Bu tarihten sonra çok sayıda sol eğilimli ve sosyalist aydın da partiye katılmaya başladı. Teşkilatlanma çalışmalarına hız verildi.

Şubat . 1962

Yeni Genel Yönetim Kurulu ve Merkez Yönetim Kurulu seçildi.

Mart . 1962

Anayasa'nın tanıdığı demokratik haklara yeni kısıtlamalar getiren Tedbirler Kanunu için Hükümetçe yapılan çalışmalar hızlandırıldı.

Mayıs . 1962

Çalışanlar Partisi hazırlıkları devam etti. 20 . Aralık 1961'de yayına başlamasından itibaren, Çalışanlar partisi teşebbüsünü destekleyen YÖN Dergisi, 300 sendika başkanından 270'inin bu partiye katılmaya hazır olduklarını bildirdi. Çalışanlar Partisinin İngiliz İşçi Partisine benzeyeceği ve tüzük ve programının hazır olduğu açıklandı.

Yapı işçileri ve işsizler T.İ.P. Ankara Yöneticilerinden Yapı - İş Başkanı Tahir Öztürk yönetiminde bir yürüyüş yaptılar.

Sayıları bir kaç bini bulan işçiler barikatları aşarak Meclise yürüdüler ve temsilcileri aracılığıyla istediklerini bildirdiler. Yürüyüş iktidar çevrelerinde büyük telaş yarattı.

T.İ.P. Basın Bildirisi : **Demokrasinin hakiki koruyucusu teşkilatlı halk kitleleridir. Yani emekten yana olan insan hak ve hürriyetlerinden yana olan, sosyal adalet ve güvenlikten yana olan partiler, özellikle işçi partileridir. Grev hakkına sahip sendikalar, demokratik gençlik teşekkülleri ve türlü ilerici derneklerle kurumların teşkil ettiği karşı konulmaz kuvvetlerdir.**

Mayıs . 1962

Türkiye Sosyalist Partisi T.İ.P. ile birleşme kararı aldığını açıkladı.

Temmuz . 1962

MBK dönemi sırasındaki Adalet Bakanı Kemal Türkoğlu'nun Anayasaya aykırı 89 kanun tesbit edildiğini ve bunların kaldırılmasının gün meselesi olduğunu söylemesine karşılık aradan aylar geçmesine rağmen İnönü hükümetleri bu kanunların titizlikle uygulamaya devam ediyor.

Ağustos . 1962

T.İ.P. ilericileri güç birliğine çağırdı.

S. Demirsoy Çalışanlar Partisinin kurulmasından vazgeçildiğini açıkladı. **Çalışanlar partisini kurmak üzere teşebbüse geçmiştik. Bundan maksadımız sendikaların yanıbaşında emekçilerin haklarını siyasi alanda da korumaktı. Fakat bir İşçi Partisi kurulduğundan ve emekçilerin hakları bu teşekkül içinde korunacağından, bu teşebbüsümüzden vazgeçmiş bulunuyoruz. İşçi Partisinin bu boşluğu dolduramaması halinde böyle bir partinin kurulmasından bahsedilir.**

Çalışanlar partisi girişiminin başarısızlıkla sonuçlanması üzerine, bu girişimin öncüleri, aralarında AP - CHP koalisyonu tarafından görevlerinden uzaklaştırılan planlamacıların da bulunduğu bir grup ilerici aydınla birlikte bir Sosyalist Kültür Derneğinin kurulması için çalışmalara başladılar. Müteşebbislerin isteği üzerine, 63 TİP üyesi kurucu olarak önerildi. Ancak bunlardan hiç biri son kurucular listesine alınmadı.

Ekim . 1962

T.İ.P. örgütlenme çalışmaları yoğunlaşıyor.

Parti, çeşitli yayın ve konuşmalarla ANTİ - DEMOKRATİK KANUNLAR meselesini işliyor ve bunların kaldırılmasını yalnızca var-olan hükümetten beklememek gerektiğini savunuyor.

T.İ.P. üyelerinin çeşitli vesilelerle baskılara uğramaları hızlandı. T.İ.P. Karşıyaka ilçe yönetim kurulu üyelerinden biri komünizm propagandası yapmakla itham edilerek tevkif edildi. T.İ.P. Genel Başkanı bir gazeteye verdiği demeç dolayısıyla aynı suçtan sanık olarak sorguya çekildi.

14 . Kasım . 1962

T.İ.P.'in düzenlediği ve Türk Devrim Ocakları ve Türkiye Öğretmenler Derneği Milli Federasyonu temsilcileri ve çağrılı bulunan yüzlerce aydının İstanbul Beyaz Saray açık oturumu saldırıya uğradı. Anayasaya aykırı kanunların kaldırılması gelişen faşist hareketlerin zararsız hale getirilmesi için düzenlenen toplantıya Faşistler hücum etti. Polis olaya müdahale etmedi; saldırganlar partililer tarafından püskürtüldü. Toplantıda «Anayasanın tastamam eksiksiz uygulanması» prensibi benimsendi; 10 kişilik «Faşizmle Mücadele Komitesi» kuruldu, anti - demokratik kanunların kaldırılması için bir imza kampanyası açılması kararlaştırıldı. Türk - İş Genel Sekreteri T.İ.P.'ne komünistlerin sızdığını söyleyerek Parti'yi itham etti.

T.İ.P. Genel Yönetim Kurulu T.C. kanununun 141 - 142. maddelerinin Anayasaya aykırı olduğunu belirtti ve yayınlanan bildiride «Anayasa çiğnenmeden Parti'ye kimsenin dokunamayacağı» söylendi.

Gültepe parti lokalinin açılış töreni taşlı sopalı ufak bir grubun saldırısına uğradı. T.İ.P. İstanbul Şişli binasına saldırıldı. Emniyet kuvvetleri daha önceden haberli oldukları halde olaya müdahale etmediler. Parti, gerek T.İ.P.'e gerekse demokratik kuruluşların Atatürk'le ilgili konferanslarına yönelen bu tecavüzleri kınayan bir bildiri yayınladı. **Bu olaylar faşizmin gelişimidir. Aldanılmasın, faşizm dünyanın her tarafında bu yoldan ve böyle bir sıra takip ederek iktidara gelmiştir.**

Türk - İş Genel Sekreteri Halil Tunç, 141 - 142 gibi faşist hükümler «değil kaldırılmak, daha da ağırlaştırılmalıdır» dedi. T.İ.P. dışında örgütlenme teşebbüsleri sürdürülüyor. Vatan gazetesi yorumunda «Sosyalist Kültür Derneği, tarihi gelişimi içinde yavaş, yavaş yerini bir sol eğilimli işçi partisine terkedecek. Kurulacak işçi partisinin bazı çevreleri ürkütmemesi, güven vermesi ve tehlikesiz olması da istenmektedir.... Sosyalist Kültür Derneği kurucularının isimlerinin açıklanması bilhassa CHP'ye güven vermiş görünmektedir. Adları fazla kirlenmiş solcuların bu parti içinde yer almaması da bir başka bakımdan teminat sayılmaktadır.» denilmekte.

Yoğun ve masraflı bir propaganda kampanyasından sonra Türk - İş Ankara Tandoğan Meydanında «Komünizmi tel'in» için olduğu belirtilen bir miting düzenledi. Bütün uğraşılara rağmen bazı sendikalar mitinge katılmadı. Miting'de dolaylı olarak T.İ.P.'e çatıldı. Ve miting ertesinde T.İ.P.'e karşı kampanya yoğunlaştırıldı. Parti Kurucularından bir grup sendikacı baskılara boyun eğmeyeceklerini bir basın toplantısı ile açıkladılar. Türk - İş içinde partili sendikacılarla geriye kalanlar arasındaki ayrılıklar açıklık kazanmaya başladı.

Ocak . 1963

Tabii senatör M. Ataklı senatoda T.İ.P.'e çattı ve sol'a karşı özel mahkeme ve komisyonların kurulmasını istedi, T.İ.P. Genel Başkanı, Ataklı'nın açıklamalarına sert bir cevap verdi.

Şubat . 1963

Bağımsız senatör N. Ağırnaslı T.İ.P.'e girdi. Böylece T.İ.P. geçmiş kanunlarla ilgili iptal davası açabilmek için konulan sürenin bitimine çok az bir zaman kala Anayasa Mahkemesinde dava açma hakkını elde etti. T.İ.P. Kavel grevini Meclis'e getirdi.

Mart . 1963

T.İ.P. 78 kanun ve kanun maddesinin iptali için Anayasa Mahkemesine başvurdu. Bu istekler arasında ölüm cezasının, Ceza Kanununun 141 ve 142. maddelerinin; dernek kurmayı kısıtlayan, Grevi yasaklayan, film ve senaryolara sansür konulmasını sağlayan maddelerin; Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nun paralı kişilerin kefaletle tahliyesini mümkün kılan, bazı durumlarda yargıç için tutuklama mecburiyeti koyan maddelerinin; Cemiyetler Kanununun siyasi partilere üyelik yaşı ile ilgili hükmünün; Pasaport ve Basın kanunlarının Bakanlar Kuruluna anti - demokratik yetkiler tanıyan maddelerinin; Sendikalar Kanununun sendikaların çalışma olanaklarını kısıtlayan ve uluslararası kuruluşlara üyeliği iktidarın uygun bulması şartına bağlayan hükümlerinin; Seçim Kanununun seçmen yaşının 21 olarak belirleyen ve partilerin seçimlere katılmaları için büyük engeller koyan maddelerinin; İş Kanunu'nun işçi aleyhine hükümlerinin kaldırılması yer almaktaydı. CHP'nin Anayasaya aykırı kanunlarla ilgili başvurusu ise CHP'nin 1950'lerde hazineye aktarılan malları ile ilgili idi.

Sosyal Adalet isimli «T.İ.P. üyeleri tarafından ve partili olmayan ilerici aydınların da yardım ve dayanışmaları ile» bir haftalık dergi yayınlanmaya başlandı. Derginin finansmanı bütünüyle Partililerin yürüttüğü peşin abone kampanyasıyla sağlandı.

Mayıs . 1963

T.İ.P.'in Gaziantep'te toplanan Merkez Yönetim Komitesine katılmak üzere Adana'dan geçen parti yöneticileri bu şehirde bir grubun saldırısına uğradı. Bu saldırı bir gün sonra Gaziantep'te yapılan açık Genel Yönetim Kurulu toplantısında da devam etti. Polis olaya müdahale etmedi. Buna karşı 2 T.İ.P. üyesi bir süre gözaltına alındı. Gaziantep toplantısında ilk defa olarak «Doğu ve Güneydoğu illerimizde daha çok Kürtçe ve Arapça konuşan, alevi mezhebinden milyonlarca vatandaşımız» ın durumu üstünde duruldu ve sorunun çok yönlülüğüne işaret edildi.

Temmuz . 1963

Sosyal Adalet, Sıkıyönetim tarafından kapatıldı.

Eylül . 1963

T.İ.P. tek siyasi parti olarak ORTAK PAZARA HAYIR dedi ve yayınlanan bildiride **imzalanışına bir bayram havası verilmek istenen Ortak Pazar anlaşmasına «Parti'nin» bütün varlığı ve gücü ile karşı olduğu belirtildi. Ortak Pazar.... mali tekellerin nüfuz ve hakimiyeti altında bir gümrük ittihadı, bir kartel anlaşmasıdır. Ortak Pazar'ın amacı, sömürgeciliği yeni usullerle devam ettirmektir** denildi.

Kasım . 1963

Mahalli seçimler öncesinde T.İ.P. temsilcilerinin radyo konuşmaları baskı teşebbüsleri için bahane sayıldı. Zamanın Ankara sıkıyönetim komutanı «milleti bölücü konuşma yapanlar hakkında kovuşturma açılacağı» nı açıkladı. İçişleri Bakanı T.İ.P.'in konuşmalarının Yüksek Seçim Kurulunun tesbit ettiği esaslara aykırı olduğunu iddia etti; bazı büyük gazeteler «T.İ.P.'in kapatılması muhtemel» yollu manşetler attılar. Yüksek Seçim Kurulunun radyo seçim konuşması bantlarına el koyduğu, TİP adına yapılan konuşmalar için tahkikat açılacağı söylentileri yayılmak istendi. Bütün bunlara rağmen T.İ.P., 9 il ve bu 9 ilin 31 ilçesinde seçime katıldı ve 36.000 oy aldı.

Ocak . 1964

Seçimden sonra, özellikle radyo konuşmalarının etkisiyle örgütlenme kampanyası büyük bir hız kazanan T.İ.P. 16 ilde kuruluşunu kısmen merkezden de olsa tamamladı.

Şubat . 1964

T.İ.P.'in ilk Büyük Kongresi İzmir'de toplandı. Hazırlanan program taslağı tartışılarak bu kongrede son şeklini aldı. Programın girişinde şu görüşlere yer verildi :

Halkımızın yüzyıllardır süregelen yoksulluğu, ancak emekçi halkımızın iktidara geçerek gerekli köklü reformları gerçekleştirmesi sonunda ortadan kalkacaktır. Bunun için bütün emekçilerin ve emekten yana olanların hızla teşkilatlanarak, bağımsız bir siyasi kuvvet haline gelmeleri şarttır.

Kişi olarak herbirimizin insanca yaşama şartlarına kavuşmamız, toplum olarak ileri bir ülke durumuna gelmemize bağlıdır.... Halkın emeğiyle yarattığı bütün zenginlik ve değerlerin kendisine ait olduğunu bilmesinden gelen şevkli ve inanlı çabası sağlanmadıkça, ekonomik ve sosyal ilerleme, bağımsızlık içinde kalkınma gerçekleştirilemez. Bu temel şart yerine getirilmeden kalkınma adına atılan her adım, bu adımla orantılı olmayan ölçüsüz fedakarlıklara, halkın sonsuz ızdıraplarına yol açar.

Türkiye İşçi Partisi, Türk işçi sınıfının ve onun tarihi, bilime dayanan demokratik öncülüğü etrafında toplanmış, onunla kader birliğinin bilinç ve mutluluğuna varmış toplumcu aydınlarla ırgatların, topraksız ve az topraklı köylülerin, zanaatkârların, küçük esnafın, aylıklı ve ücretlilerin, dar gelirli serbest meslek sahiplerinin, kısacası emeğiyle yaşayan bütün yurttaşların kanun yolundan iktidara yürüyen siyasi teşkilatıdır.

Türkiye İşçi Partisi, yurt ve dünya olaylarını Türk İşçi sınıfı ve emekçi yığınları açısından değerlendirir; onların menfaatlerini savunur; hak ve hürriyetlerinin gerçekleştirilmesi için mücadele eder; yani Türk ulusunun bütününün hakları, hürriyetleri ve yüksek menfaatleri için mücadele eder. Çünkü ulusun büyük çoğunluğunu meydana getiren emekçi halk yığınları bütün zenginliklerin, bütün değerlerin gerçek yaratıcısı, sosyal gelişmenin biricik itici kuvveti ve bu gelişmenin ağır yükünün taşıyıcısıdır. Bundan dolayı emekçi halk yığınlarının hakları, hürriyetleri ve menfaatleri için mücadele etmek, gerçekte, Türk ulusunun bütününün hakları, hürriyetleri ve menfaatleri ve menfaati için mücadele etmektir.

Kongre öncesinde program hazırlığı ile görevli Etüt Bürosu'nda, ortaya çıkan **işçi sınıfının öncülüğü ve aydınların rolü** ile ilgili ayrılıklar, kongre sonrasında bazı aydınların Partiden ayrılmalarına yolaçtı. Böylece temel çizgisiyle sağ sapma niteliğindeki bir hareket partiden tasfiye edilmiş oldu.

Mayıs . 1964

Bursa'da toplanan Genel Yönetim Kurulu toplantısında Kıbrıs konusunda kamuoyunun alabildiğine şartlandırılmaya çalışıldığı bir ortamda ve kısmi sıkıyönetim altında Türkiye'nin bugünkü sınırları dışında hiç bir toprak iddiası olmaması gerektiği açıklandı. Toplantıda genel başkanın konuşmasının, Kıbrıs sorunu ile ilgili bölümünün bir gazete tarafından özellikle çarpıtılarak verilmesi T.İ.P.'e hücumların yeni bir bahane bulmasına yolaçtı. Bazı büyük gazeteler tarafından yürütülen kampanya devam ederken 7 T.İ.P. üyesi sıkıyönetim bölgesi Ankara'nın dışına sürüldü. Parti Genel Başkanının da Ankara'ya sokulmayacağı haberi yayıldı. İstanbul'da toplanan il başkanları T.İ.P. ilkelerine ve Merkez Yürütme Kurulu kararlarına olan inançlarını bir bildiriyle açıkladılar.

Haziran . 1964

Kıbrıs hakkındaki parti liderleri toplantısına sadece T.İ.P. davet edilmedi. T.İ.P.'in yok sayılmaya çalışılması bundan sonraki benzeri toplantılarda da devam etti. T.İ.P. Kıbrıs konusunda **bütün üslerden arındırılmış, tarafların birbirlerinin haklarına titizlikle saygı gösterdikleri federatif, bağımsız Kıbrıs** tezini açıkladı.

T.İ.P. 7 . Haziran kısmi senato seçimlerine giremedi. Yüksek Seçim Kurulu onbeşten fazla ilde örgütlenmesini tamamlamış olmak şartını yerine getirdiğini ancak bunun gerekenden daha geç yapıldığını, T.İ.P.'in seçimlere katılamayacağını açıkladı.

Eylül . 1964

Türkiye İşçi Partisi güç birliği çağrısında bulundu. Genel Yönetim Kurulu tarafından yayımlanan bildiride şu görüşlere yer verildi: **Türkiye İşçi Partisi, Türkiyenin tekrar kurtuluş savaşları Türkiye'sinin bağımsız dış politikasına dönmesi için; Anayasamızın getirdiği bütün hak ve hürriyetlerin eksiksiz uygulanmasını sağlamak ve bunu önlemek isteyen her türlü gerici akımlarla mücadele için; bütün vatandaşları, Atatürk'çü - toplumcu aydınları iş ve güç birliğine çağırır.**

Ekim . 1964

T.İ.P. Kahire'deki Tarafsız Devletler toplantısına bir selam ve dayanışma mesajı yolladı.

Kasım . 1964

T.İ.P. «Dış Ticaretin Devletleştirilmesi» gereğine yeniden dikkati çekti ve açıklamalarda bulundu.

Ocak . 1965

CHP'li Adalet Bakanı Sırrı Atalay T.C. Kanununun 141 ve 142. maddelerini savunarak «İngiltere'de, Almanya'da fikir hürriyeti geniş alanda olabilir, ama bizim memleketimizin şartları bu memleketlerle aynı değildir» dedi.

T.İ.P.'in Eminönü Öğrenci Lokalinde yapılan dinleyicilere açık Genel Yönetim Kurulu toplantısı basılmak istendi. Saldırıcılar daha sonra yakında bulunan Parti Genel Merkez binasını da taşladılar. Polis bir gün önce parti tarafından saldırı istihbaratının valiliğe bildirilmesine rağmen tedbir almadı. Saldırı partililer tarafından püskürtüldü.

Şubat . 1965

Bütçe görüşmeleri sırasında AP'nin yönetiminde CKMP, MP ve YTP'nin CHP'ye karşı işbirliği yaparak İnönü hükümetini düşürmeleri üzerine yayınlanan T.İ.P. bildirisinde: **Türkiye, tarihinin kritik bir döneminde bulunmaktadır. Tıpkı Kurtuluş Savaşında olduğu gibi milletimizin bütün namuslu, yürekli ve gerçekten yurtsever kuvvetlerinin bir milli cephe halinde işbirliği yapmaları ve dayanışmaları kutsal bir ödevdir** görüşü savunuldu.

T.İ.P. Adana İl Kongresi, ellerinde «Din Elden Gidiyor!», «Mukaddesatçılar Birleşin!», «Allahını Seven Yürüsün!», «Komünistlerin Teşkilatlanmasına Fırsat Vermeyeceğiz!» gibi dövizler taşıyan bir grup tarafından basılmak istendi.

Mart . 1965

T.İ.P. Akhisar İlçe Örgütü tarafından düzenlenen «Hükümetin Tütün Politikasını Protesto Mitingi» milliyetçi ve mukaddesatçı olarak tanınan bir grubun saldırısına uğradı. Mitinge katılan T.İ.P. yönetici ve üyeleri linç edilmekten güçlükle kurtuldular. Miting dolayısıyla ilçeye gelen T.İ.P.'lilerin arabaları Akhisar'dan ayrılırken çevrildi ve taşlarla camları kırıldı. Akhisar'daki gösteriler idari makamların büyük müsamahası altında ertesi günler de devam etti.

T.İ.P. Genel Başkanının Vietnam Kurtuluş Savaşı üzerine Ankara'daki Siyasal Bilgiler Fakültesi konferans salonunda yaptığı konuşma saldırıya uğradı. Bir çok kişinin yaralanması ile sonuçlanan olaylar salon dışında da devam etti.

Zonguldak'ta, primlerinin adaletli bir biçimde ödenmemesini protesto eden 15.000 maden işçisi ile polis ve askeri birlikler arasında çatışma çıktı. İki işçi vurularak öldü. Âdet olduğu üzere, gösterilerin solcu tahrikinden doğduğu söylenip yazılmaya başlandı. T.İ.P. Zonguldak Teşkilatı ve Genel Merkez Yöneticilerinden bazıları suçlandı. «Partinin işçiyi orduyla çarpışmaya tahrik ve teşvik ettiği» iddia edildi. Birtakım sonuçsuz tahkikatlar açıldı. Sağcı basın T.İ.P.'le ilgili asılsız söylentiler yaymaya ve T.İ.P.'in yaklaşan seçimlere giremiyeceğini iddia etmeye başladılar. Olaylar üzerine verilen demeçte **Gerçekten eğer bir tahrik varsa bu içerden, işçinin tahammül dışı yaşama şartlarından ve bunun sorumluları tarafından ele alınmamasından gelmiştir. Nitekim iki gün önce Çeltek Linyit İşletmelerinde 69 işçi kardeşimizin yeraltında ezilip yanarak ölmelerine sebep olan grizu infilâkı da işçilerimizin ne kötü şartlar altında çalışmakta olduklarının en açık delilidir** dendi.

Başlıca T.İ.P.'i hedef alan ve sermaye çevrelerinin isteği ve desteği ile yürütülen «Komünizmi Tel'in» mitinglerine hız verildi.

Nisan . 1965

T.İ.P. Kırıkkale İlçe Kongresi saldırıya uğradı. Saldırıcılar daha sonra ilçe merkezini tahrip ederek, parti tabelasını yerinden indirdiler. Kongreden Ankara'ya dönen parti üyelerini taşıyan minibüs taşlandı ve kısmen tahrip edildi. T.İ.P. Genel Merkezi saldırıyı tertipleyenlerin belli olmasına rağmen olay öncesinde, olay sırasında ve daha sonra gerekli tedbirlerin alınmamasını ve koğuşturmada gevşek davranılmasını protesto etti ve «mensuplarının hayatları bahasına da olsa T.İ.P.'in Anayasa'da yazılı olan haklarını çiğnetmemeye kararlı olduğunu» bildirdi.

T.İ.P., CHP'nin de dahil bulunduğu koalisyon hükümeti tarafından hazırlanan yeni M.İ.T. tasarısının Anayasa'ya aykırı hükümler taşıdığı görüşünü açıkladı. M.İ.T. yöneticilerinin T.İ.P. ile ilişkili gençlik ve işçi kuruluşlarının kapatılmasını istedikleri yolunda bazı büyük gazetelerde haberler çıktı.

T.İ.P. milli petrol, toprak reformu, yabancı üsler ve ikili anlaşmalar meseleleriyle ilgili açıklama kampanyalarına hız verdi.

Turgutlu'da 23 . Nisan töreni dolayısıyla T.İ.P.'in koyduğu çelenk parçalandı. Çelengi korumak isteyen iki T.İ.P.'li dövüldü.

Mayıs . 1965

Partiler içinde sadece T.İ.P.'in Devlet yardımı alamamasını sağlayacak hükümler kanunlaşıyor. Diğer partiler 500.000.— TL. ile 3.500.000.— TL. arasında degişen miktarlarda hazineden para alacaklar.

T.İ.P. üyelerinin evlerinin aranacağı yolunda söylentiler yayılması üzerine T.İ.P. Genel Merkezi «Anayasa'ya aykırı bu gibi tertiplere son verilmesi» gerektiğini belirten bir telgrafı başbakana yolladı.

Anayasa Mahkemesinin, 141 ve 142. maddeleri Anayasaya aykırı bularak kaldırma ihtimalinin ortaya çıkması üzerine bu konudaki tartışmalar ve maddelerin daha da ağırlaştırılarak kalması yönündeki teşebbüsler arttırıldı.

T.İ.P. Genel Yönetim Kurulu toplantısı sonunda yayınlanan bildiride dış politika ile ilgili olarak şu görüşlere yer verildi: **Türkiye İşçi Partisi Kıbrıs'ın yabancı üslerden temizlenmiş, silahsızlandırılmış bağımsızlığı ve tarafsızlığı milletlerarası anlaşmalarla garanti edilmiş federatif bir devlet statüsüne kavuşturulması tezini savunur...**

T.İ.P. milli bağımsızlığımızla bağdaşmayan bütün anlaşma ve söyleşmeleri reddeder. Özellikle suçlu Amerika'lıları yargılama hakkını elimizden alan, gümrük muafiyeti tanıyan, yurdumuzdaki Amerikan üslerini «memleket dışı» bir statüye tabi tutan ve böylece milli güvenliğimiz bakımından son derece tehlikeli bir durum yaratan, üstelik milli ekonomimize ağır bir yük olan bütün ikili anlaşmaların devletler hukukuna uygun olarak feshedilmesini ister.

Haziran . 1965

Ankara'da «Dönüşüm» adlı bir dergi çıkartarak satan T.İ.P. üyesi gençler her seferinde küçük ve önceden hazırlıklı bir grubun saldırısına uğradılar.

Temmuz . 1965

Silifke, Adapazarı ve Maraş'ta T.İ.P. teşkilat yönetici ve üyelerine saldırıldı.

T.İ.P. Bursa il kongresi saldırıya uğradı. Merkez Yöneticileri ve üyeler yerlerde sürüklendiler, taşlandılar, dövüldüler. Saldırganlar saatlerce sokaklarda T.İ.P. üyesi avına giriştiler. T.İ.P. il merkezi tahrip edildi. Mahkeme sonucu tertibin çok önce ve AP yöneticileri

eliyle hazırlandığı ortaya çıktı. Cumhurbaşkanı Gürsel olaylardan sonra bir basın toplantısı yaparak «Bursa olaylarını vahim, hem de çok vahim görüyorum. Komünizmle Mücadele Derneği bu yolda faaliyet gösteriyorsa kapatılacaktır» dedi ve AP'yi suçlar şekilde konuştu. Demirel ise «Bursa olayları büyütüldüğü kadar önemli değildir. Bir bardak suda fırtına koparılmak isteniyor» dedi. AP Genel Başkan Yardımcısı Osman Turan da «T.İ.P. tamamiyle aşırı sol yönde faaliyet göstermektedir. Kanunlar tatbik edilmezse nahoş hadiseler ve kanunsuzluklar birbirini takip eder» diyerek T.İ.P.'i ve T.İ.P.'lileri tehdit etti. Ankara'da Bakanlar Kurulu seviyesinde aşırı akımlarla ilgili toplantılar yapıldı. Toplantılar sonunda yapılan açıklamada «kanunlarla sağlanmış hak ve hürriyetler, hürriyet rejimini ortadan kaldırmak için kullanılamaz. T.İ.P.'in bağımsızlığını istismar ettirmeyeceğiz. Türk toplumunu zümre ve sınıf kavgasına itmek yolunu güden aşırı akımlara karşı hertürlü tedbiri alacağız.» denildi. Toplantılara katılan bir bakan, «Toplantıda sol yayının, mer'i mevzuat içinde suç teşkil edenleri için, mutlaka ihmal edilmeden ve geciktirilmeden savcılarca tahkikat açılmasına karar verildi. Bu kararların tatbiki ve gerekli bilgilerin verilmesi için Adalet Bakanı en kısa zamanda savcıları Ankara'ya çağıracaktır... Toplantıda sağ akımlar da ele alındı. Fakat bu gün, Türkiye'nin bünyesinde kayda değer bir tehlike arz etmediğinden uzun uzadıya üzerinde çalışılmadı. Bu akımların önlenmesi için herhangi bir tedbire lüzum görülmedi» dedi.

Gençler ve işçilerden meydana gelen ve muhtemel saldırıları önlemek amacıyla oluşturulan partili grupların varlığı, İstanbul ve Ankara'daki T.İ.P. kongrelerinin olaysız toplanmasını sağladı.

3'ü general olmak üzere, 14 yüksek rütbeli emekli subay T.İ.P.'e girdi. Denizli'de T.İ.P. teşkilatını kuran kişiler tehdit edildi. Adana'nın Salimbeyli T.İ.P. ilçe merkezine saldırıldı ve tahrip edildi.

Ağustos . 1965

«35 milyon metrekare vatan toprağının işgal altında olduğunu» belirterek başlayan T.İ.P. seçim bildirgesinde üsler, ikili anlaşmalar, emperyalizm ve yabancı sermayenin etkileri; dış ticaretin, bankacılığın ve sigortacılığın devletleştirilmesi; gerçek toprak reformu; halktan yana planlı devletçilik; emekçilerin gösteri ve örgütlenme özgürlükleri üzerine ayrıntılı görüş ve önerilere yer verildi.

İlk müracaatının Yüksek Seçim Kurulunca reddedilmesine rağmen T.İ.P.'in seçime girmesini önlemek için AP emniyet genel müdürlüğüne bir rapor verdi. Raporda T.İ.P.'in seçim kanununda belirtilen şartlara uyan bir parti olmadığı iddia edildi. Politikacılar arasında T.İ.P. Meclise girerse Meclisin çalışıp çalışmayacağı tartışıldı. Bir ara Başbakan Yardımcılığı ve İçişleri Bakanlığı da yapan AP'li Faruk Sükan «T.İ.P.'liler Meclise girerse parlamento çalışamaz» dedi.

Ön Seçimlere katılan 512 T.İ.P. aday adayının mesleki dökümü şöyle idi: 161 işçi, ırgat, rençber; 38 küçük esnaf; 27 sendikacı; 23 gazeteci ve yazar; 33 avukat ve dava vekili; 49 serbest meslek sahibi mühendis, mimar; 40 profesör, doçent, öğretmen; 26 şoför; 39 zanaatkâr; 24 emekli memur ve subay; 6 tüccar; 1 mülk sahibi; 28 diğer.



Eylül . 1965

T.İ.P.'in seçim mitingi ve toplantılarına büyük yığınlar katıldı. Özellikle İstanbul Spor ve Sergi Sarayı Toplantısı ve Ankara Büyük Sinema toplantısı, İstanbul Taksim Meydanı mitingi onbinlerce taraftar ve dinleyici topladı.

Ekim . 1965

Başbakan Yardımcısı Demirel «gayrimesul şahıslar sokaktan devlet idaresine karışma hevesindedir. Kendilerinde mevhum kuvvetler hisseden bazı maceracılar milli iradenin tek ve bölünmez temsilcisi olan Parlementoya vesayete kalkmaktadırlar. Verilen direktifi süratle icra etmesi gereken makamlar ve şahıslar, şevksiz, mesuliyetsiz bir şekilde savsaklamaktadırlar. Asayiş zayıflamış, devletin en öz görevleri bile aksamaya başlamıştır. Bu bir fetret devri manzarasıdır. AP bu aşırı solcuları yoketmek için elinden geleni yapmaya kararlıdır» dedi.

T.İ.P., milletvekili seçimlerinde 276.000 oy aldı. Bu, geçerli oyların % 2.7'siydi. Böylece Parti, verilen oyların kaybolmamasını sağlayan milli bakiye sisteminden yararlanarak 15 temsilcisini Meclis'e soktu.

Ocak - Mayıs . 1966

T.İ.P.'in kanun teklifleri: 1. Topraksız ve az topraklı köylü ailelerini topraklandırma kanunu, 2. Tarımda kiracılık ve ortakçılığı yoksul köylüler lehine düzenleyen kanun, 3. İşsizlik sigortası kanunu, 4. Petrolün millileştirilmesi kanunu, 5. Tasarruf bonolarının kaldırılması kanunu, 6. Yabancı sermayeyi teşvik kanununun iptali hakkındaki teklif, 7. Anayasada yeralmayan, işverenlerin lokavt hakkını kaldıran ve grevle ilgili yasakları enaza indiren, hükümetlerin grevleri erteleme yetkilerini sınırlayan kanun, 8. Vergi yükünü emekçilerden sermaye ve toprak sahiplerine kaydıran kanun, 9. Köy bölge okulları kurulması ile ilkokul öğrencilerine okul araç ve gereçlerinin bedava verilmesi hakkındaki kanun teklifi.

Mayıs . 1966

Polis, İçişleri Bakanının emriyle geceyarısı Mecliste muhalefet odalarını ve bu arada T.İ.P. grup odasını aradı.



Haziran . 1966

Senato kısmi seçimlerinde, AP'nin dışındaki öteki partilerin oyları azalırken T.İ.P.'in oy yüzdesi küçük bir oranda arttı. Kocaeli'nde bir senatörlük kazanıldı. T.İ.P.'in yaklaşan ikinci Genel Kurulu dolayısıyla Partiye karşı bir kampanya başlatıldı.

Eylül . 1966

T.İ.P.'in Birinci Olağanüstü Kongresi Ankara'da toplandı. Yapılan tüzük değişikliğiyle Büyük Kongrede yerel örgütlerin daha yüksek sayıda bir delegasyonla temsili gerçekleştirildi.

Kasım . 1966

T.İ.P.'nin İkinci Olağan Büyük Kongresi 20 Kasımda Malatya'da başladı. 4 gün süren ve 49 ilden 196 delegenin katıldığı kongrede Yön dergisinin açtığı kampanya ile birlikte Parti yönetimine eleştiriler yönelten ilk MDD'ciler kesin yenilgiye uğradılar.

Aralık . 1966

Anayasa mahkemesinde 141 ve 142 maddelerle ilgili dava 7'ye karşı 8 oyla bu maddelerin Anayasa'ya aykırı olmadığı şeklinde sonuca bağlanmasından sonra çok uzun bir süre geçmesine rağmen, kararın gerekçesinin yazılmaması T.İ.P. tarafından eleştirildi.

Ocak . 1967

T.İ.P. temsilcilerinin yabancı üsler, emperyalizm, Kıbrıs, «Ortak Pazar» ile ilgili konuşmaları Mecliste sözlü ve fiili tecavüzlere, basında geniş tartışmalara yolaçtı.

T.İ.P. ikili anlaşmalar ve NATO ile ilgili kampanya açtı.

T.İ.P. Amasya il başkanı ve arkadaşları patlayıcı madde kullanılarak öldürülmek istendi.

T.İ.P. öğretmenlere karşı girişilen baskıları Meclise getirdi.

Şubat . 1967

Genel Kurmay Başkanı Tural'ın «emirnamesi» olarak basında çıkan yazıların Başbakan Demirel tarafından benimsenmesi üzerine

T.İ.P. Meclis grubu gensoru önergesi verdi. Tural emirnamesinde «Bütün fenalıkları bir anda temizlemeye muktedir ve disipliniyle meşhur bir lider, bir büyük komutan zuhur edince planlarının bozulacağını gören komünistler derhal menfi propagandalarını bu lidere musallat ediyorlar» deniyordu.

T.İ.P., Yeni İş Kanunu tasarısının hemen her maddesi için işçiler ve çalışanlar lehine değişiklik önergeleri verdi. T.İ.P. kurucularından 4 sendikacı ile kendilerine katılan diğer arkadaşları DİSK'i kurdular.



Nisan . 1967

İzmir'de T.İ.P. il örgütü tarafından düzenlenen Halk Gecesi basıldı. Polis olaya çok geç müdahale etti. Geceye katılan bazı halk şairleri daha sonra sokakta hücuma uğradılar.

Sakarya T.İ.P. il teşkilatının Adapazar'ında düzenlediği kapalı salon toplantısı saldırıya uğradı. İl başkanına bıçak çekildi. Yaralananlar oldu. Olaydan sonra bazı T.İ.P. üyeleri gözaltına alındı. İçişleri Bakanı bu saldırıyı «basit bir zabıta vakası» olarak değerlendirdi.

Haziran . 1967

Erzurum'da T.İ.P. teşkilatını kuran kişiler ve bazı Genel Merkez temsilcileri sermaye basınının yaptığı yayınlarla kışkırtılmış bir grubun saldırısına uğradı. T.İ.P.'liler uzun süre bir binada sarılı kaldı. Daha sonra bazıları dövülerek yaralandılar.

Meclis'te T.İ.P. milletvekili Çetin Altan'ın dokunulmazlığının kaldırılmasına karar verildi. Çetin Altan, Atatürk'ün Bursa nutku etrafında açılan tartışma dolayısıyla yazdığı yazıdan dolayı yargılanmak isteniyor. Parti, söz konusu karar hakkında Anayasa Mahkemesinde iptal davası açtı.

Temmuz . 1967

Aziz Nesin'in gözaltına alınması ve bu arada yapılan muamele ile ilgili olarak Başbakan'a gönderdiği açık mektupta: **Suçlamanın hedefi T.İ.P. idi. Sürekli ve baskılı olarak T.İ.P.'yle Türkiye Komünist Partisi arasında bağ aranıyor ve bu bağı benim kurduğum söyleniyordu. Sorulara bu yönde cevap vermem yani yalan söylemem için zorlandım.** dedi

Eskişehir'de T.İ.P. il merkezi saldırıya uğradı ve tahrip edildi. Adana ve Konya T.İ.P. il Başkanları Çetin Altan'ın dokunulmazlığının kaldırılmasını protesto edişleri ile ilgili olarak gözaltına alındılar.

Dokunulmazlığı kaldırma kararına karşı T.İ.P.'in Anayasa mahkemesinde açtığı iptal davası kazanıldı. Mahkeme, Çetin Altan'ın dokunulmazlığını iade etti.

Ağustos . 1967

İstanbul T.İ.P. İl Teşkilatı Vietnam'daki özgürlük mücadelesini yansıtmak üzere «Zafer Yolunda Vietnam'lılar» isimli bir sergi açtı.

Çetin Altan'ın «Bornova Savcısı Lütfen Uyanın» adlı, Meclis'te de okuduğu yazısını çoğaltarak dağıtan, Türkiye'nin çeşitli illerindeki bir çok T.İ.P. üyesi hakkında soruşturma açıldı.

Silvan'ın Sekreteri «Ancak emekçi halkımızın iktidarındadır ki, Doğu, Batı diye; Kürt, Laz, Çerkes..... diye; Sünni, Alevi...... diye; bölgeler ve vatandaşlar arasında bir ayırım gözetilmeksizin, bütün emekçi halkımızın, ülkenin neresinde yaşarsa yaşasın, ana dili ve dini inancı ne olursa olsun memleketimizin bir numaralı yurttaşı olarak şevkli ve inançlı çabasıyla hızlı ve bölgeler arasında dengeli bir kalkınmayı gerçekleştirecek, hakettiği insanca, insanlık haysiyet ve vekarına yakışır bir yaşama dayanağına kavuşacaktır» dedi. T.İ.P. Merkez Yürütme kurulu iç politika sorunları üzerine yayınladığı bildirisinde «AP Meclis'teki sayısını artırarak Anayasa'yı değiştirme planları içindedir. AP'nin bu niyet ve gayretlerinin arkasında Amerika vardır. Memleketin sosyalist, demokratik, yurtsever güçleri, AP'nin arzu ve niyetine rağmen, 27 Mayıs Anayasasının gerektirdiği demokratik düzenin sınırları içinde tutmayı başaracaktır» denildi.

Eylül . 1967

T.İ.P. Grev ve Lokavt Kanununda İşveren lehine değişiklikler yapan tasarıya sert bir bildiri ile karşı çıktı. «Bu çalışmaların nefretle izlendiğini» duyurdu.

Ekim . 1967

Çeşitli Doğu Anadolu illerinde mahalli önderler tarafından düzenlenen ve bütün parti temsilcilerinin davet edildikleri mitinglere bazı kereler tek kaşına, bazı kereler öteki bir iki parti temsilcisiyle birlikte T.İ.P. temsilcilerinin de katılması, T.İ.P.'e hücumları artırdı. İçişleri Bakanı Faruk Sükan mitingler ve T.İ.P. hakkında kovuşturma açılması için direktif verdi. Suçlamalar üzerine T.İ.P. Genel Merkezinden yapılan açıklamada «Milletin bütünlüğü, sosyal gerçekleri yok saymak ve yok saymak için de sindirme politikası gütmekle sağlanamaz. Sünni mezhebinden ve ana dilleri Türkçe olan vatandaşlarımız ne haklara sahip iseler, ötekiler de aynı haklara sahiptirler. Kimseye ikinci sınıf vatandaş muamelesi yapılamaz. Bizim her işimiz Anayasadan yanadır» denildi.

T.İ.P. Hacettepe Üniversitesi Kuruluş Kanununun iptali için Anayasa Mahkemesine müracaat etti.

Adana Savcısının Adana'da Amerika aleyhtarı gösteri yapanlardan bir bölümünün beraat etmesi üzerine verdiği demeçte «sekiz Amerikalı vatandaşımız» sözlerini kullanmasını bir bildiriyle protesto eden T.İ.P. İl Başkanı beş ay tutuklu kaldıktan sonra, bilirkişinin bildiride suç görmemesi üzerine tahliye edildi.

Kasım . 1967

T.İ.P. özel yüksek okulların devletleştirilmelerini öngören bir kanun teklifi hazırladı.

T.İ.P., deneme süresini üç aya çıkaran, asgari ücret tesbitinde işçilerin söz haklarını ortadan kaldıran, işçilere para cezalarını artıran, iş güvenliğini azaltan 931 Sayılı İş Kanunu'nun iptali için Anayasa Mahkemesine başvurdu.

T.İ.P., Hükümete, özellikle sermayedarları teşvik için çok geniş yetkiler veren, devlet bütçesinden özel sektöre fon aktarılmasına olanak veren, memurların iş güvenliklerini zedeleyen «Yetki Kanunu» nun iptali için Anayasa Mahkemesine başvurdu.

T.İ.P., Genel Başkanın demeciyle, Cumhurbaşkanı Sunay'ın Anayasa'nın sosyalizme kapalı olduğu yolundaki sözlerine şiddetle karşı çıktı. İlerici basında olay geniş yer buldu.

Aralık . 1967

T.İ.P. yetkilileri, dış basında da yer alan çeşitli demeçlerinde Kıbrıs'ta «Amerika'nın himayesinde ve Atina'daki faşist hükümetin emri ile hareket eden Grivas ve adamlarının Türkler aleyhine Jenosit suçu işlediklerine» işaret ettiler.

Adana'nın Osmaniye İlçesinde T.İ.P. Merkezi basıldı. Eşyalar tahrip edildi, parti levhası söküldü.

Tevfik Fikret, 100. doğum yıldönümünde T.İ.P.'in kapalı salon toplantısında anıldı.

Ocak . 1968

T.İ.P., öğretmen kıyımının «halkı cahil bırakma yollarından sadece biri» olduğunu belirttiği bildirisinde, kıyımın iktidar ve emrindeki Milli Eğitim Bakanlığına yerleşmiş gerici kadro tarafından devrimci, yurtsever ve ilerici öğretmenlere yöneltilmiş bir baskı niteliğine işaret etti.

T.İ.P. temsilcileri bütçe görüşmeleri sırasında «memleketimizde hem üretim, hem de dağıtımda tekelcilik gelişmektedir» dediler ve tekelci firmaların fiyatları, tüketici aleyhine yüksek tutmaları üzerinde durdular.

T.İ.P. yapılan davet üzerine Roma'da yapılan ve 11 ülkeden 15 partinin iştirak ettiği Akdeniz Ülkeleri İlerici Partileri konferansına katıldı.

T.İ.P. Meclis grubu, AP iktidarının Anayasayı değiştirmek amacıyla giriştiği teşebbüsler, özellikle iç tüzük ve seçim kanunu değişiklikleri için yürütülen tertipler üzerinde yaptığı müzakereler sonunda yayınladığı bildiride «Yunanistan'daki Amerika'ncı albaylar cuntası yönetiminin Türkiye'de de sivil bir ikiz kardeşini yaratma ve sosyalist kanadı Meclisten tasfiye ederek ilk fırsatta Anayasa'yı değiştirip dış sömürüye bağlı yerli sermaye sınıfının tam bir diktasını kurma isteğinin ilk perdesi olduğunu» söyledi.

T.B.M.M.'nde İçişleri Bakanlığı bütçesinin görüşülmesi sırasında AP'li milletvekilleri T.İ.P.'li parlamenterlere saldırdılar. Başta Y. Ko-

çak olmak üzere bazı T.İ.P.'liler yaralandı. Bu olay üzerine çeşitli işçi ve öğrenci kuruluşları «halk temsilcileri hunharca, gaddarca dövülmüşler, fikirler kaba kuvvetle susturulmaya çalışılmıştır» cümlelerini içeren bir bildiri yayınladılar. Parti'ce, Ankara ve İstanbul'da olayla ilgili olarak ve Anayasa'yı savunma amacıyla mitingler düzenlendi. Ankara'daki miting, önceden hazırlanmış, sopalarla teçhiz edilmiş bir grup tarafından basıldı. 50 kişi yaralandı. Tütün piyasasının açılması dolayısıyla T.İ.P., mahalli örgütlerinin önderliğinde çeşitli merkezlerde toplantılar düzenledi, bildiriler yayınlandı.

T.İ.P. **«NATO'ya hayır»** kampanyasını yeniden ve daha etkin bir biçimde düzenledi. Görevli Merkez Komitesi yanında büyük illerde, il komiteleri de kuruldu. Hemen hemen her ilde kampanya ile ilgili bildiri dağıtan partililer karakollara götürüldüler, AP mensuplarının saldırısına uğradılar. T.İ.P. üyeleri hakkında daha sonra takipsizlik ve beraat kararları verildi. Zonguldak'ta sarı sendikaların sözleşme görüşmelerini uzatmaları üzerine işçiler direnişe geçti. Polisle işçiler çatıştı. Hemen bölgedeki bazı T.İ.P. üyeleri gözaltına alındı.

T.İ.P. Söke örgütünün önayak olmasıyla Güzeltepe köylüleri Anayasal haklarını kullanarak Söke'den Aydın'a kadar sessiz bir yürüyüş yaptılar.

Seçimlerde partilere verilen oyların tam olarak Meclis'e yansımasını sağlayan ve böylece T.İ.P.'in 1965 seçimlerinde 15 milletvekillik kazanmasında etkin olan «milli bakiye» sistemi kaldırıldı.

T.İ.P.'in başvurması üzerine Anayasa Mahkemesi yeni kanunla kabul edilen D'HONT sisteminin «barajlı» olma zorunluluğunu iptal etti.

Hükümetin Güney Vietnam'a yardım konusunda çalışmalarının basına yansıması üzerine T.İ.P. Genel Başkanı sert bir demeç verdi : **Amerikalı'lar müttefiklerinden Vietnam savaşına asker göndermelerini, yardım etmelerini istemektedir. Türkiye'den de istemiş olmaları ihtimal dışında değildir. Geçen yıl hükümet Vietnam'a gözlemci göndermeyi kararlaştırmış, fakat Türkiye İşçi Partisinin meseleyi kamu oyuna duyurması üzerine bundan vazgeçmek zorunda kalmıştı. Şimdi Güney'e yardım isteğiyle, bu işin daha büyük çapta tezgahlanmasından endişe duymaktayız** dedi.

Mart . 1968

Anayasa ve uyanış mitinglerine karşı, Anadolu'nun çeşitli merkezlerinde şahlanış mitingleri düzenlendi. Mitinglerde, «Solcuların Katli» ile ilgili slogan ve konuşmalar dikkati çekti. İstanbul sanayi odasında bir süredir devam eden toplantılarda sol'un gelişmesi meselesinin ele alındığı ve sol'a karşı mücadelenin esaslarını belirlemek üzere bir komisyon kurulduğu bildiriliyor.

Ankara Yeni Mahallede düzenlenen T.İ.P. Kongresi tabancalı saldırıya uğradı; saldırganlar ilk sorgularından sonra serbest bırakıldılar.



Nisan . 1968

İstanbul Sağmalcılardaki T.İ.P. görevliler lokali saldırıya uğradı.

İnönü son bir kaç aydır ikinci kere «T.İ.P.'in dış politikası memleketin hayati menfaatlerine tamamen aykırı» bulduğunu belirtti.

T.İ.P. Fatsa ilçe kongresine AP'lilerin düzenlediği saldırı ile genel sekreter ve milletvekillerinden oluşan Genel Merkez heyeti linç edilmek istendi.

Türk - İş Kongresinde T.İ.P.'li İstanbul Karayolu sendikası başkanına saldırıldı.

Mayıs . 1968

Fatih, Eskişehir - Alpu, İzmir - Ödemiş'te T.İ.P. toplantılarına saldırılar oldu. Bazı partililer yaralandı.

Haziran . 1968

Cumhurbaşkanı Sunay, seçimler arefesinde, Türkiye Öğretmenler Derneği Milli Federasyonu temsilcileriyle yaptığı görüşmede «T.İ.P. yönü, istikameti, yolu itibariyle memlekete felaket getirecek bir organdır» dedi.

Haziran seçimlerinde, T.İ.P. oyları mutlak sayı ve oran olarak % 3,3 arttı. Seçimin yapıldığı 28 ilde 1965 te 155.000 oy alan T.İ.P. 1968 de bu sayıyı 220.000'e çıkardı. Böylece bu bölgedeki oy oranı % 3,3 den 5,2'ye yükseldi.

Üniversite ve yüksek okul öğrencilerinin «Demokratik Üniversite» sloganıyla giriştiği protesto hareketleri üzerine Meclis'te bir konuşma yapan T.İ.P. sözcüsü, üniversite yetkili organlarının biran önce gençlik temsilcileriyle temas etmeleri, burslar ve yurtların çoğaltılması emekçi çocuklarına daha fazla kontenjan tanınması, yeni üniversite kanununun özerk ve demokratik üniversiteyi gerçekleştirecek şekilde hazırlanması gerekliliği üzerinde durdu. Bu ve benzeri ihtiyaçların karşılanması ile öğrenci protestoları arasındaki ilişkinin asla gözden kaçırılmamasını istedi.

Temmuz . 1968

Sayıları büyük bir hızla arttırılan toplum polislerini takviye için alüminyum kalkanlar ve arazözler ithal ediliyor.

Yüksek Seçim Kurulunun, AP'li üyelerin seçimini geçersiz sayması üzerine İstanbul İl Genel Meclisindeki T.İ.P. temsilcilerinin sayısı 15'e, Belediye Meclisindeki temsilcilerin sayısı 17'ye çıktı.



Toplum polisi İstanbul Teknik Üniversitesi Gümüşsuyu yurduna baskın yaptı. T.İ.P. üyesi Vedat Demircioğlu öldü. Çok sayıda yaralı var. Olaylar gençlerin 6. filoyu protesto etmesi üzerine başlamıştı. Olağanüstü toplanan T.İ.P. Merkez Yürütme Kurulu yayınladığı bildiride **Üniversite gençliğimizin Türkiye'nin milli bağımsızlığı konusunda gösterdiği büyük hassasiyet takdire şayan bir davranıştır. Son aylarda Amerika'nın ve hükümetin kışkırtıcı tutumu açıktır. Üniversitedeki boykot hareketleriyle gençliğin esasen çok gergin bir ruh durumu içinde bulunduğu bir sırada Amerika 6. Filosunun dostluk ziyareti yapmak istemesi ve hükümetin de buna müsaade etmesi** olaylara yolaçan başlıca sebeptir denildi.

CKMP milletvekili Rifat Baykal CKMP'nin İzmir'de kamplar açarak komando kursları vereceğini açıkladı. Bu partinin Milli Türk Talebe Birliği ile işbirliği içinde Silivri'de 150, Adana'da 200, Ankara'da 100, İzmir'de 35 kişilik komando kursları açtığı bildiriliyor.

Konya'da emperyalizmi tel'in mitingi için Konya Yüksek Öğrenim gençliğince valilikten izin istenmesi üzerine kışkırtılan gruplar, miting tertipçilerinin toplantıdan vazgeçildiğini bildirmelerine rağmen birçok ilerici dernek, gazete binasını ve T.İ.P. merkezini basarak tahrip ettiler. Sokaklarda çok sayıda kişi dövüldü.

Ağustos . 1968

İstanbul fırın sahiplerinin işçi ücretlerindeki ufak artışları bahane ederek ekmeğe önemli oranda zam yapmak istemeleri üzerine T.İ.P. İstanbul Örgütü, «ekmek zammına hayır» kampanyasına girişti ve topladığı 15 bin imzayı kapsayan dilekçeyi Belediye Encümenine verdi.

İzmir'de Amerikan Haberler Merkezine karşı düzenlendiği iddia edilen sabotaj T.İ.P.'e bağlanmak isteniyor.

Eylül . 1968

T.İ.P. Zeytinburnu ilçe merkezi, önceden kışkırtılmış bir grup tarafından basıldı.

Dış basında Türkiye'de bir sağ askeri darbe beklendiği bildiriliyor.

T.İ.P., Genel Yönetim Kurulu toplantısında, Büyük Kongreye sunulacak raporun, Genel Başkan'ın bir süredenberi ısrarla yinelediği, «güleryüzlü, insancıl sosyalizm» deyiminde somutlaşan görüşü doğrultusunda hazırlanmasını isteyen önerge, daha önce karşı olduklarını belirten ve oylama sırasında, izinli olarak hazır bulunmayanların dışında 4 karşıt oya karşı 8 oy aldı. Büyük çoğunluk çekimser kaldı.

T.İ.P., Merkez Yürütme Kurulu'nda, Kurul'un 5 üyesi Genel Başkanın görüşlerini eleştirdiler ve verdikleri ortak önerge ile, Örgüt'te dalgalanmalara yolaçan bu görüşler yerine T.İ.P.'in resmi görüşünün İkinci Büyük Kongre kararları arasında tanımlanan sosylizm görüşünden ibret olduğunun bir «bildiri» ile yayınlanmasını istediler. İstekleri Genel Başkanın şahsını hedef aldığı iddiasıyla reddedildi.

Ekim . 1968

T.İ.P. Genel Yönetim Kurulu, Genel Başkan tarafından olağanüstü toplantıya çağrıldı. Dört gün süren müzakerelerden sonra, Genel Başkan istifa etti. Kurul, çoğunlukla Genel Başkanı destekleyen bir «bildiri» yi kabul etti; istifa geri aldırıldı.

Kasım . 1968

T.İ.P.'in 3. Büyük Kongresi Ankara'da yapıldı. Kongrede parti içi anlaşmazlıklar görüşüldü. Yapılan seçimlerde Genel Başkana karşı çıkanlar azınlıkta kaldılar. Bu gruptan ancak iki kişi asil üye olarak Genel Yönetim Kurulu'na girdi.

Aralık . 1968

T.İ.P. Ankara il kongresine sunulan çalışma raporunda partinin emekçiler ve özellikle işçiler arasında çok daha sağlam kökler salması için örgütlenmede izlenmesi gerekli yol üzerinde duruldu. **Artık her nasıl olursa olsun mutlaka örgütler kurmak sözkonusu edilmemelidir. Artık sağlam, yöresinde etkili ve bilinçli kişilerle örgütler kurmak gerekmektedir,** denildi.

Olağan Kongrede Parti içi anlaşmazlığa çözüm bulunamaması ve karşı gruptaki üyelerin Parti'den çıkarılmaları hazırlıkları üzerine yeteri sayıda delegenin teklifi ile olağanüstü kongre toplandı.

Ocak . 1969

T.İ.P. Olağanüstü Kongresinde komünizm propagandası yapıldığı iddiasıyla Cumhuriyet başsavcılığına başvuruldu. İçişleri, Adalet ve Dışişleri Bakanlıklarının ve MİT'in raporlarının incelenmesi ile T.İ.P. hakkında Anayasa Mahkemesine gidilmesine gerek olmadığı sonucuna varıldı.

Olağanüstü Kongrenin kabul ettiği kararlar Genel Başkana karşı çıkanların görüşleri doğrultusunda oldu. Yapılan seçimlerde karşı grup 41 kişilik Genel Yönetim Kurulu'nda 11 üyelik ve yedek üyelikleri elde etti. MDD'ciler ise pekaz oy aldılar.

T.İ.P. Gölcük ilçe merkezi taşlandı, daha sonra benzin dökülerek ateşe verildi.

T.İ.P. temsilcileri son işçi grevleri ve kanuni protesto hareketleri sırasında polisin tutumunu eleştirdiler. Ve dayak olaylarını protesto ettiler.





Şubat . 1969

Kanlı Pazar olayı. 6. Filoyu protesto için işçi ve gençlik kuruluşlarınca düzenlenen ve T.İ.P.'lilerin geniş ölçüde katıldığı yürüyüş ve miting idari makamların müsamahakar tutumlarının da yardımıyla camilerde yığınak yapmış bir grup tarafından basıldı. Biri T.İ.P. üyesi olan 2 kişi öldürüldü. 100'lerce yaralı var.

Mart . 1969

«Anayasa nizamını koruma» kanununun Meclise getirilmesi üzerine yayınlanan T.İ.P. bildirisinde «esasen tüm olarak bir türlü yürürlüğe sokulmamış olan Anayasamızın belirttiği temel hak ve hürriyetler büsbütün ortadan kaldırılmak istenmektedir. Bu faşist kanunun Meclisten geçmemesi, geçerse iptali için T.İ.P. bütün olanaklarını sonuna kadar kullanacaktır» denildi.

Mayıs . 1969

Kars, Kütahya, Tekirdağ, Erzincan, Kastamonu'da T.İ.P. merkezlerine veya üye ve taraftarlarına saldırılar oldu. Bu saldırı olaylarının çoğunda saldırganların hiç biri yakalanmadı.

Haziran . 1969

T.İ.P. Merkez Yürütme Kurulu, iktidarın himaye ve teşviki ile zorbalık ve terör hareketlerinin arttığını belirterek, «bu gidişle Amerikalı'ların Türkiye'de de Yunanistan biçimi otoriter bir idarenin kurulması isteklerinin» gerçekleşme yoluna girdiğini açıkladı.

Temmuz . 1969

Şarkışla'da T.İ.P. ilçe merkezi tahrip edildi. Gümüşhane'de teşkilat kurmakla görevli Merkez Yürütme Kurulu Üyesi saldırıya uğradı.

Ağustos . 1969

Gaziantep'te T.İ.P. ve yöneticilerini hedef alan bir sergi dolayısıyla faşist bir grup T.İ.P. üyelerine saldırdı, birkaç saldırgan ve 6 T.İ.P.'li adliyeye sevkedildi.

Tunceli'de valiliğin T.İ.P. tarafından düzenlenen Halk Oyuncuları tiyatrosunun PİR Sultan Abdal temsiline izin vermemesi üzerine çıkan olaylarda 1 kişi öldü, birçok kişi yaralandı.

T.İ.P. il başkanı karakolda dövüldü ve gözaltına alındı.

Antalya'da T.İ.P. adayları saldırıya uğradı, arabaları tahrip edildi.

Eylül . 1969

T.İ.P. seçim bildirisinde, Parti'nin, tam bağımsızlığı bütün meselelerin çözümü için şart saydığı, Anayasa'da tanınan hak ve hürriyetlerden bütün yurttaşların tastamam yararlanması için mücadele edileceği, T.İ.P.'in NATO'ya, CENTO'ya, ikili anlaşmalara ve Ortak Pazara kesinlikle karşı olduğu belirtildi.

Ekim . 1969

Kastamonu - Tosya ilçesinde düzenlenen açık hava toplantısı saldırıya uğradı. T.İ.P. üyeleri dövüldü.

Ekim . 1969 seçimlerinde T.İ.P. oyları % 37 oranında düştü.

T.İ.P. adayları 238.741 oy aldılar.

T.İ.P. Çarşamba ilçe binası seçim gecesi bombayla havaya uçuruldu.

Kasım . 1969

Genel Yönetim Kurulu'nun, seçimden sonraki ilk toplantısında Genel Başkan Mehmet Ali Aybar başkanlıktan çekildi. Mehmet Ali Arslan Genel Başkan Seçildi.

Çankaya Kongresi MDD'cilerin kavga çıkarması yüzünden yarıda kaldı.

Aralık . 1969

Çankaya Kongresi yapıldı. Seçimi az farkla MDD'ciler kazandı.

Gaziantep ve Denizli Merkez İlçe Kongreleri yapıldı, MDD'cilerin kınanması kararı alındı.

T.İ.P. Genel Yönetim Kurulu toplandı. M. Ali Arslan Genel Başkanlıktan istifa etti, Aybar ve bazı taraftarları Merkez Yürütme Kurulu ve Genel Yönetim Kurulundan da çekildiler. İstifa eden Genel Başkan yerine Şaban Yıldız Genel Başkan oldu.

Genel Başkan yeni yıl dolayısıyla yayınladığı mesajda **Egemen sınıfların partilerinin emekçi halkımıza ters düşen olumsuz tutum ve davranışları karşısında karamsarlığa düşmeye mahal yoktur. Çünkü emekçi halkımız, gençliğimiz gün geçtikçe bilinçlenip haklarına sahip çıkmaya, daha da önemlisi, işçi sınıfımız Türkiye'nin politik hayatında etkin ve bilinçli bir güç olarak anti - emperyalist, demokratik ve sosyalist mücadeleyi bir bütünlük içinde yürütmeye başlamıştır. 1970 yılı Türkiye'deki sosyalist hareketin birleşme ve gelişme yılı olacaktır. Mutlu yarınlar emekçi halkımızın, zafer sosyalizmindir.** dedi.

Ocak . 1970

Zonguldak İl Kongresi yapıldı. MDD'ciler Ankara'dan gelen ekipleri ile yaptıkları bütün çalışmalara rağmen Zonguldak'ta yenilgiye uğradılar.

Bir süredir toplanamayan Genel Yönetim Kurulunda istifa edenlerin yeri yedeklerle doldurularak yapılan seçimler sonunda Aybar'a karşıt grup üyeleri Genel Sekreterliklere ve Merkez Yürütme kurulu üyeliğine getirildiler.

Meclis'te, bütçe tasarısı, AP başkanına karşı çıkan bir grup AP'li milletvekilinin de muhaliflerle birlikte oy kullanması sonucu reddedildi.

Hammadde darlığı yüzünden binlerce işçi işten çıkartıldı.

Mart . 1970

Türkiye İşçi Partisi bazı partilere bütçeden ödenek verilmesini öngören kanun hakkında Anayasa mahkemesinde iptal davası açtı. İzmir Merkez İlçe Kongresi yapıldı. MDD'ciler kongre sırasında kavga çıkartmalarına rağmen seçimleri kaybettiler.

Nisan . 1970

İstanbul İl Kongresi yapıldı. Genel Sekreter Boran'ın kongrede yaptığı konuşmada **Türkiye İşçi Partisi bu gün parti örgütünü ayakta ve parti hareketini sosyalist rayında tutma mücadelesi vermektedir... Türkiye İşçi Partisini parçalama, tasfiye etme hareketleri ve bu maksatla yapılan kaba kuvvet gösterileri ve saldırılar, yalnız işçi sınıfının politik hareketine, sosyalist harekete zarar vermekle kalmaz, tüm demokratik ve anti - emperyalist hareketlere zarar verir. Unutulmamalı ki, dünyanın her yerinde ve her zaman faşizm önce işçi sınıfı partisine darbe vurur. İşçi sınıfının politik örgütü ortadan kaldırıldıktan sonra, vurulma sırası tüm demokratik hak ve hürriyetlere, ilerici hareket ve örgütlere gelir.** dedi.

Parti üyesi olmayanların delegelerin arasına büyük ölçüde karıştığı ve delegeleri devamlı baskı altında tuttuğu, delege ve hatta üye olmayanların söz alıp konuştuğu, oy verdiği kongre MDD'ciler tarafından kazanıldı. MDD'ciler kongrede açıkça T.İ.P.'i ele geçiremezlerse yok etmeyi amaçladıklarını belirttiler. İstanbul kongresinden sonra toplanan Merkez Yönetim Kurulu, «kongrelerin yapılmasını engelleyici faaliyetleri önlemek ve kongrelerin düzenli bir şekilde salimen yapılmasını temin etmek maksadıyla kongrelerin delege, üst kurul üyeleri ve kongrenin güvenliğini sağlamakla görevlendirilmiş partililerden başkalarına kapalı olmasını ve kongrelerde ancak delegelerle üst kurullar üyelerinin söz alıp konuşabileceklerini» kararlaştırdı.

Ayrıca yayınlanan bildiride :

Artık maskeler düşmüştür; niyet ve maksat açık bir parola ile ortaya konmuştur: Ya T.İ.P.'i ele geçirmek, ya da yoketmek. O zaman da yapacakları iş Partiyi bir işçi ve emekçi sınıflar partisi olmaktan çıkarıp yozlaştırmaktır ki, bu da sonuçta Partiyi yıkmak demektir. Türkiye İşçi Partisine bunca hınç, bunca saldırı nedendir? Çünkü T.İ.P. bütün dünya ve yurt sorunlarını işçi ve emekçi sınıflar açısından gören, değerlendiren ve çözüm yolları arayan tek tutarlı örgüttür. Çünkü T.İ.P., işçi sınıfı ile müttefiki ve destekleyicisi emekçi sınıflar bilinçlenip örgütlenerek ülkenin politik hayatında etkin bir güç haline gelmeden, giderek iktidara geçmeden Türkiye'nin açmazlarına çıkar yol bulamıyacağını savunan tek politik örgüttür. denildi.

T.İ.P. Kars il başkanı T.İ.P. İlçe Kongresini yapmak üzere gittiği Iğdır'da polis tarafından dövüldü ve işkence edildi.

Haziran . 1970

Yeni sendikalar kanununu protesto etmek üzere İstanbul'da 15-16 Haziran olayları adıyla bilinen büyük işçi gösterisi yapıldı. Sıkıyönetim ilân edildi.

T.İ.P. Genel Başkanı Millet Meclisinden geçen sendikalar kanunu tasarısı ile ilgili olarak basına verdiği demeçte: **Memleketimizin içinde bulunduğu ekonomik ve sosyal bunalıma çare olmak üzere hükümetin çeşitli baskı ve zorbalık tedbirleri getirmeyi planladığını biliyoruz. Bu tedbirlerin biri olduğuna daha önce işaret etmiş olduğumuz yeni sendikalar kanunu, Türkiye İşçi Partisi dışındaki bütün partilerin elbirliğiyle ve süratle Millet Meclisinden çıkmış bulunuyor. Bu gösteriyor ki, hakim sermayedar sınıfların en başta gelen kaygıları işçileri daha çok sömürmek, kârlarını daha çok artırmaktır. Bu maksatla işçilerin devrimci sendikalarda örgütlenmeleri imkânsız kılınmıştır.... devrimci işçi sendikalarının ve işçilerin giriştikleri protesto ve direnme hareketini T.İ.P. olarak tamamıyla destekliyoruz. .... Partimiz, Anayasamıza aykırı olduğunda hiç bir şüphe bulunmayan bu kanunun iptali için, kesinleşir, kesinleşmez Anayasa mahkemesine müracaat edecektir.** dedi.

Kanunun hemen tüm maddelerinin iptali istemiyle Anayasa Mahkemesinde dava açıldı.



Temmuz . 1970

T.İ.P. Genel Başkanı, Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay'a İstanbul, Kocaeli bölgesindeki işçi direnişini, Güney Doğu Anadolu'daki komando hareketlerini ve gençlik olaylarını ele alarak Türkiye'deki genel bunalımın bir tahlilini ve alınacak zorunlu tedbirler konusundaki önerilerini kapsıyan bir muhtıra verdi.

Eylül . 1970

Ankara il kongresi yapıldı. Kongre sabahı saat 8.30 da il kongresinin yapıldığı yere gelen MDD'ciler içeri girmek istediler. Delegelerden başkasının içeri giremeyeceği bildirilince taşlarla saldırdılar. Partililerin direnmesi üzerine kongrenin yapılmasına engel olamıyan bu grup Türkiye İşçi Partisi Genel Merkezini bastı. Parti militanlarının Ankara il kongresinde bulunmasından istifade ederek içeri girdiler. İçeride bulunanları hırpaladılar, bazılarını dövdüler. Telefon hattını kestiler, birtakım eşyalar alarak gittiler. T.İ.P. Ankara İl Kongresi kabul ettiği bildiride : **T.İ.P. Ankara il kongresi, her iki sapma karşısında başarılı bir mücadele veren sosyalistleri, küçük burjuva ideolojisini Parti'den söküp çıkarmaya ve bilimsel sosyalizmin ilkeleri ışığında Partiyi güçlendirmeye çağırır, bu görevin Türkiye'de sosyalist iktidarı kurma mücadelesinin ayrılmaz bir parçası olduğunu ilan eder.** dedi.



Ekim . 1970

T.İ.P. 4. Büyük Kongresi toplandı. **4. Büyük kongre Türkiye'de sosyalist hareketin yeni bir derlenip, toparlanma sürecine girdiğini, Parti'nin bütün yıkma çabalarına rağmen işçi sınıfı ve emekçi sınıflar içinde köklü bağları olduğunu** gösterdi.

Kongrede bir varlık gösteremeyeceklerini anlayan MDD'ciler ayrı bir parti kurma hazırlığına giriştiler. 4. Büyük Kongre ile aynı günde bir «Kurultay» topladılar. Kurultay fiyasko ile sonuçlandı.

4. Büyük Kongreden sonra toplanan Genel Yönetim Kurulu, Genel Başkanlığa Behice Boran'ı seçti.

Kasım . 1970

Adana'da Bossa fabrikasında işçiler sendika seçme özgürlüğü nedeniyle direnişe geçtiler. Polis fabrikayı bastı. Bir çok işçi çatışmada yaralandı.

T.İ.P. Genel Başkanı bu olayla ilgili olarak verdiği demeçte güvenlik kuvvetlerinin işçiye karşı tutumunu kınadı.

Ocak . 1971

T.İ.P. **«Faşizme Hayır»** kampanyası açtı.

Genel Başkan Boran'ın basın toplantısıyla açılan kampanya boyunca, 10 bin afiş asıldı ve 525 bin bildiri dağıtıldı. İstanbul'da bir kapalı salon toplantısı düzenlendi. **«Faşizme Karşı Birleşelim»** bildirisinde şu görüşler yer aldı: **Yurttaşlar, Demokrasi tehlikededir. Demokrasiye, Anayasal hak ve özgürlüklerimize her zamankinden daha fazla sarılmamız gereken bir dönemde yaşıyoruz.**

İktidar ve iktidar heveslisi öteki güç ve çevreler, elbirliği ile demokrasiyi boğazlamak istiyorlar. Bu isteklerine gerekçe olarak da gençlik olayları ile demokratik hak ve özgürlükleri gösteriyorlar. Baskı ve şiddet tedbirleri almak gerektiğini söylüyorlar. Ancak aralarında bunun nasıl yapılacağı konusunda bir anlaşmazlık var.

Bir kısmı Meclisi feshetmeyi, seçimleri bir kenara bırakmayı, üniformalı bir idare kurmayı amaçlıyor. Diğerleri, üniformalı bir idareye ihtiyaç olmadığını Meclis'ten bazı kanunlar çıkararak, bir baskı ve zulüm idaresi kurmanın daha uygun olacağını söylüyorlar. Yani Üniformasız faşizmi demokrasi diye yutturmak istiyorlar.

Aslında her iki durum da demokrasinin yok edilmesi demektir. Çünkü demokrasi işçiler ve öteki çalışan yığınlar, hak ve özgürlüklerine sahip iseler, bunları serbestçe kullanabiliyor iseler vardır. Meclisler devam etse de, çok sayıda siyasal parti olsa da, seçimler yapılsa da eğer halkın hak ve özgürlükleri kullanması yasaklanmışsa ya da esaslı kısıntılara uğramışsa demokrasi yok olmuş demektir.

Büyük kongre kararları uyarınca Parti içi eğitim için seminerler düzenlendi. **Parti Gazetesi** adı altında parti içi eğitimi ve partili üyelerin bilinç düzeyini yükseltmeyi amaçlayan 15 günlük bir süreli yayın çıkarılmaya başlandı.



Şubat . 1971

Amasya İl Başkanı, Genel Yönetim Kurulu yedek üyesi Şerafettin Atalay öldürüldü. Turhal'da ilçe başkanının yolu kesildi. Sarız ilçe başkanının dükkanının kapısına dinamit kondu.

Mart . 1971

T.İ.P. Genel Başkanı son banka soygunları ve sağcı gerici örgütlerin Antep - İslahiye ve Hatay - Kırıkhan'da giriştiği kanlı saldırılar üzerine verdiği demeçte: **Biz hükümetin acz içinde olduğu görüşünde değiliz. Hükümet kısmen kendisinin yarattığı veya yaratılmasına gözyumduğu bu olayları, ülkede bir baskı ve şiddet ortamı yaratılması, ilerici, demokratik, sosyalist akım ve güçlerin sindirilmesi için kullanmaktadır** dedi.

12 Mart Muhtırası verildi.

Ankara savcılığının Parti hakkında kovuşturmaya başlaması üzerine yayınlanan bildiride **Partimiz Anayasa dışı yeni bir tertiple karşı karşıyadır. Ve bu tertip, Adalet Bakanı çevresindeki Ankara savcısı tarafından tezgahlanmıştır** dendi.

Cumhurbaşkanı Sunay'ın mesajı ile ilgili olarak Merkez Yürütme Kurulu yayınladığı bildiride :

Cevdet Sunay 15 . Mart . 1971 mesajında «.... bütün vatandaşlar ve sorumlu kuruluşlar arasında inanç ayrılığına, tutum ve davranış aykırılığına ve bunların sürdürülmesine bundan böyle asla müsamaha ve tahammül edilmeyecek» demekle bir kalemde Anayasayı ortadan kaldırmış, en açık ve kesin şekliyle bir faşist yönetimin savunucusu olduğunu şüpheye yer bırakmayacak surette ortaya koymuştur. Çünkü böyle bir beyan Anayasa'nın siyasi partilere, fikir, görüş, inanç özgürlüklerine ilişkin hükümlerine taban tabana aykırıdır. Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay'ın bu mesajına T.İ.P. kesinlikle karşıdır. dedi.

Nisan . 1971

T.İ.P. sorumluları hakkında iki neşren hakaret davası açıldı. Genel Başkan, Başbakan Nihat Erim'e bir muhtıra vererek, **Türkiye kapitalist gelişme ve sanayileşme sürecinde yeni bir aşamanın eşiğine gelmiş bulunduğundan, tarımda feodal kalıntıları tasfiye edip kapitalist işletmeciliği ve üretimi geliştirecek bir toprak ve tarım «reformu» yüksek tarım gelirlerinin vergilendirilmesi, vergi kaçakçılığının önlenmesi, dış ticaretin daha bir disiplin altına alınması vb. tedbirler, esasen toplumumuzun objektif tarihsel gelişmesinin gündemindedir. Önemli olan bu işlerin hangi siyasi ortamda yapılacağıdır. Hükümetinizin yapabileceği tercih bu noktadadır. Anayasal demokratik hak ve özgürlüklerin serbestçe kullanılabildiği bir ortamda mı, yoksa «asayiş ve nizam» parolası altında bunların kısıtlandığı, hatta yokedildiği, burjuvazinin ekonomik ve siyasal egemenliğinin daha açıkça diktacı bir biçime büründüğü bir siyasal rejimde mi söz konusu işlerin yapılması öngörülmektedir? Soru budur. Yukarıda özetlediğimiz olay durum ve gelişmeler bize ikinci yöne yönelindiği izlenimini vermektedir. Bunu ise Türkiye'nin geleceği bakımından son derece sakıncalı hatta tehlikeli bulmaktayız.** dedi.

Sıkıyönetim ilan edildi.

Mayıs . 1971

T.İ.P. Genel Yönetim Kurulu yayınladığı bildiri ile Anayasanın «lüks» sayılmasına ve değiştirme isteklerine şiddetle karşı çıktı.

Muhtelif illerde bazı T.İ.P. yönetici ve üyeleri tutuklandı.

T.İ.P. Genel Yönetim Kurulunun tutuksuz üyeleri Düzce'de toplanarak yeni kabul edilen sıkıyönetim kanununa karşı Anayasa Mahkemesinde dava açılmasını kararlaştırdı

T.İ.P. liderleri tutuklandı.

Haziran . 1971

Sıkıyönetim kanunu aleyhine Genel Yönetim Kurulu kararına dayanılarak Anayasa Mahkemesinde dava açıldı.



20 . Temmuz . 1971

Anayasa Mahkemesi siyasi partiler kanununun 89. maddesine aykırı hareket edildiği gerekçesiyle Türkiye İşçi Partisinin kapatılmasına karar verdi.

1972

Anayasa Mahkemesi Türkiye İşçi Partisinin başvurusu üzerine sıkıyönetim kanununun bazı maddelerini iptal etti.

1972

T.İ.P. Yöneticileri sıkıyönetim mahkemesince T.C.K. 141. maddesine muhalefetten 12,5 - 15 yıl hapis cezasına çarptırıldı.

ÇARK BAŞAK ● **Türkiye İşçi Partisi Merkez Yayın organı** ● Sahibi : Türkiye İşçi Partisi adına **Behice BORAN** ● Sorumlu yazı işleri müdürü : **Nurdan ORPEN** ● 15 günde bir yayınlanır ● Yönetim yeri : TİP Genel Merkezi, Nur'u Ziya Sok. 17/5 Tünel - İSTANBUL Tel: 45 92 01 ● Abone: 24 sayı için 35.— TL. Yurtdışı: 70.— TL. ● Dizgi-Tertip : **Başaran Matbaası** ● Baskı : **Ufuk Matbaası** — Tel : 26 43 09